

MAGYAR MOLNÁR

a magyar malomipar érdekeinek szakközlönye

az Országos Magyar Malom-Egyesület hivatalos lapja.

| | | |
|---------------------------------|--|---|
| Megjelenik havonként 3-szor. | Előfizetési ára: évenként 10 frt, félre 5 frt. Hirdetések arányában szorított. | Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest V., Erzsébet-tér 19. |
|---------------------------------|--|---|

BUDAPEST, 1890. JANUÁR HÓ 31.

TARTALOM: A világ buzakészlete és szükséglete. — Hogyan lehet a búzát megjavítani? — A fölminőrá és a malom vezérlése. — A malomok kezelése. *Hecht A.* — Mielőtt tartanánk el a szénjék? — Szénművelés tisztá szabona. *Egyesült közlemények.* *Variéta-nyek.* *Műszaki apróságok.* *Különfűk.* *Kereskedelm és forgalom.* — *Statisztika.* *Gazdasági közlemények.* — *Veletli tudósítások.* — *Hirdetések.*

A világ buzakészlete és szükséglete.

Az American Agriculturist legutóbbi száma érdekes összehallást közöl a világ búzafuázúskélete és készleteiről. Ez összehallásból veszük a következő adatakat:

Az egész világ buzakészlete... a mennyire ezt legalább meköszöztél meg lehet állapítani 260-270 millió quarters rug. Mar most hogy oszlik meg ez a termés? Európa, mely majdnem az egyedüli buzavásárló, másrészt a legnagyobb termelő is, allgában 150 millió quartert. Északamerika vagyis az Egyesült-Államok, Canada és Mexico évenként 60 millió quarter termel. Keletindia körülbelül 30 milliót, ugy, hogy Ausztrália, Nyugatásziára és Északafrikára alig marad 30 millió quarter.

Európa importja körülbelül évi 200 millió bushelre rug; az északamerikai Egyesült-Államok ennek körülbelül 50-60 százalékat szolgáltatják, míg a többi Oroszország és India szállítják elő. Mar most kik a búza vásárlói? Mar megállapították, hogy Európán kívül igen csekély a buzakészlet. Csekély mennyiségek elhelyeznek ugyan Nyugatindian, Brazilián és egyéb tengerentúli tartományokban, az egyedüli számbevéhető piac azonban csak Európa volt és marad is.

Európa az ő 350 millió lakosával évenként és fejenként körülbelül 4 bushel búzát fogyaszt, s ebből fejenként alig 1/2 bushel hoznak be egyéb világrészekből. Az 1877-től 1886-ig tartó évtized alatt Európa búzabán és liszben évenként allg 145 millió bushel hozott be más földrészekből. Egyes nem merváló országokban a kívül feltöltés a behozattal, ez a körülmény azonban nem igen változtat a felváltott helyzetben. Oroszországnak, Romániának és Ausztria-Magyarországnak hol kisebb, hol nagyobb többletük van, mely más európai országokba jut át.

A buzakivétel, illetve bevitel átlagos mennyisége Európa országaihoz az 1877-1886-ig terjedő 10 év alatt következő volt:

UNGARISCHER MÜLLER

Zeitschrift für die Interessen der ungarischen Mühlenindustrie

offizielles Organ des Ung. Landes-Mühlen-Verbandes.

| | | |
|---------------------------------|--|---|
| Erscheint monatlich dreimal. | Pränumerationspreis: ganzzählig fl. 10, halbjährig fl. 5. Inserate nach Tarif. | Redaktion und Administration Budapest V., Elisabethplatz 18. |
|---------------------------------|--|---|

BUDAPEST, 31. JÄNNER 1890.

INHALT: Vorrath und Bedarf der Welt an Weizen. — Wie kann Weizen verbessert werden? — Der Oelermüller u. die Leistung der Mühle. — Die Behandlung des Mühlsteins, *A. Hecht.* — Wie lange werden Riemen halten? — Besatzreises Getreide. — *Verbandsnachrichten.* — *Tarifwesen.* — *Technische Miscellen.* — *Verschiedenes.* — *Handel und Verkehr.* — *Statistik.* — *Landwirtschaftliches.* — *Marktberichte.* — *Inserate.*

Vorrath und Bedarf der Welt an Weizen.

Der American Agriculturist brachte in seiner letzten Nummer eine interessante Zusammenstellung über den Vorrath und Bedarf an Weizen in derganzem Welt, welcher Zusammenstellung wir folgende Daten entnehmen:

Der Weizenrertrag der ganzen Erde beziffert sich — so weit dies wenigstens approximativ festgestellt werden kann — auf 260-280 Millionen quarters. Wie vertheilt sich nun dieser Ertrag? Europa, fast der alleinige Käufer von Weizen, ist andererseits auch der grösste Produzent, im Durchschnitt mit 150 Millionen quarters. Das nördliche Amerika, d. h. die United States, Canada und Mexico haben einen jährlichen Ertrag von 60 Millionen quarters, Ostindien ca 30 Millionen, so dass für Australien, Westasien und Nordafrika kaum 30 Millionen quarters erübrigen.

Der Import Europas bedarf sich auf ca 200 Millionen Bushels jährlich, hievon liefern die Vereinigten Staaten Nord-Amerikas 50-60%, während der Rest von Russland und Indien beigestellt wird.

Wer sind nun die Käufer von Weizen? Es ist bereits festgestellt worden, dass ausserhalb Europas nur ein sehr geringer Bedarf an Weizen existirt. Wohl mögen geringfügige Quantitäten in Westindien, Brasilien und anderen überseeischen Länder abgesetzt werden, allein der einzig in Betracht zu ziehende Markt ist und bleibt Europa.

Európa mit seinen 350 Millionen Einwohnern verbraucht jährlich ca 4 Bushels Weizen pr. Kopf, wovon kaum 1/2 Bushel per Kopf von anderen Erdtheilen eingeführt wird. In dem Decennium 1877-1886 importirte Europa an Weizen und Mehl aus anderen Erdtheilen jährlich durchschnittlich 145 Millionen Bushels.

In einigen nicht ausschlaggerenden Ländern übersteigt die Ausfuhr die Einfuhr, doch wird durch diesen Umstand die obige Aufstellung kaum allert. Russland, Rumänien und Ost-Ungarn haben immer ein mehr oder minder grosses Plus, welches in andere europäische Länder übergeht.

| | netto import bushel | netto export bushel |
|-----------------------|-------------------------|------------------------|
| Nagybritannia | 102 mill. | — |
| Franciaország | 44 | — |
| Belgium | 15 | — |
| Németország | 15 | — |
| Olaszország | 12 | — |
| Németalföld | 8 | — |
| Spanyolország | 4 | — |
| Portugália | 3 | — |
| Dánia | 1 | — |
| Norvégia | 1 | — |
| Europai Oroszország | — | 72 mill. |
| Románia | — | 13 |
| Ausztria-Magyarország | — | 14 |
| | 204 ³⁵ mill. | 89 mill. |

Ezenkívül a legutóbbi évtizedben a búzaiszt netto importja 7.460.000 barrel, a netto export 955.000 barrel volt. Az importban részt vettek Nagy-Britannia, Németalföld és Svédország. A fenti összeállítás az utóbbi 10 év búzaisztigényét tüntette fel, s ez időszakban oly évek is fordultak elő, a melyek az egyáltalán létezett legnagyobb szükségleti számot tüntetik fel.

Kitéünk a fenti adatokból, hogy az európai kívüli országokból való búzaisztigény igen korlátolt. Ha kivesszük belőle Nagy-Britanniát az 6 133 millió bushel importjával, mely az oroszánrészt teszi, Európa összes egyéb részeinek szüksége csak 11 millió bushel. Eszerint tehát azt a nézetet fejezhetjük ki, hogy az egész világ búzatermesztésének túlnyomó többsége Nagy-Britanniánál folyik.

Ha már most egy pillantást vetünk a Nagy-Britanniánál buzamennyiségek eredetére, azt fogjuk tapasztalni, hogy az Egyesült-Királyságba az 1872-10f-1886-ig terjedő 15 év alatt bevitték cwt-sben á 112 7

| | | |
|------------------------------------|-------------|-------------|
| a) Északamerika Egyesült-Államából | 498.080.449 | vagyis 51% |
| b) Oroszországból | 132.316.944 | 13,6 |
| c) Keletindióból | 76.890.078 | 7,9 |
| d) Ausztráliából | 37.665.834 | 3,9 |
| e) a többi országokból | 229.479.800 | 23,5 |
| | összesen | 974.383.165 |

Az angol búzaisztigényt legnagyobb részét tehát az északamerikai Egyesült-Államok fedezik. Másodsorban legnagyobb importeurja Oroszország, a mely a többi államok részére együttvéve alig több mint 1/5 részt hagy fenn.

Dodge ur, az említett cikk írja, behatóan foglalkozva az Egyesült-Államok búzatermesztésével, azt állítja, hogy a búzatermesztés mindig jövedelmező lesz az amerikai farmerre, feltéve, hogy ez nem haladja meg a kül- és belföldi szükségletet. A jelenlegi alacsony árakat megkér a farmernek ideétek volna elő. 1880-ban, midőn a belföldi szükséglet 24.000.000 aros terméssel fedezve lett volna, 36 millió acres volt búzával bevetve. A termés egy harmada, 180 millió bushel kivétel, vagyis 50 millió bushel több az azóta tapasztalt kivétel átlagánál. Ennek az az oka, hogy Európának, mióta helyreállt az 1880 előtti rossz nyugateurópai termések hajójából, nem volt *túlságos* nagy búzaisztigénye. Az Egyesült-Államok legutóbbi évi

Das Durchschnitts-Quantum des Exports, respective Imports an Weizen in den Ländern Europas stellte sich in den 10 Jahren 1877 - 1886 wie folgt:

| | Netto Import Bushels | Netto Export Bushels |
|-----------------|-------------------------|-------------------------|
| Grossbritannien | 102 Mill. | — |
| Frankreich | 44 | — |
| Belgien | 15 | — |
| Deutschland | 15 | — |
| Italien | 12 | — |
| Niederlande | 8 | — |
| Spanien | 4 | — |
| Portugal | 3 | — |
| Dänemark | 1 | — |
| Norwegen | 1 | — |
| Europ. Russland | — | 72 Mill. |
| Rumänien | — | 13 |
| Oest.-Ungarn | — | 14 |
| | 204 ³⁵ Mill. | 89 Mill. |

Felekedés betrug im letzten Decennium der Netto Import an Weizenmehl 7.460.000 Barrels, der Netto Export 955.000 Barrels. An dem Importe theilnehmten sich Grossbritannien, die Niederlande und Schweden. Die obige Zusammenstellung veranschaulicht den Weizenbedarf der letzten 10 Jahre, in welchen Zeitraum auch solche Jahre inbegriffen sind, welche die grösste, niemals dagewesene Bedarfsziffer aufweisen. Es erhehlt aus obigen Daten, dass der Bedarf an ausser-europäischem Weizen ein sehr begrenzter ist. Wenn wir Gross-Britannien mit seinem Löwenantheil von 133 Millionen Bushels Import ausscheiden, bleibt für das ganze übrige Europa nur ein Bedarf von 11 Millionen Bushels. Man darf demnach föglich die Behauptung aufstellen, dass der Ueberschuss der Weizenarten der ganzen Welt zum weitaus grössten Theile nach Gross-Britannien fliesset. Werfen wir nun einen Blick auf die Provenienz der von Gross-Britannien importirten Weizen-Quantitäten, so finden wir, dass nach den Vereinigten Königreiche importirt wurden in den 15 Jahren von 1872—1886 in Cwts á 112 P.

a) Aus den Vereinigten Staaten

| | | |
|--------------------------|-------------|-------------|
| Nordamerika | 498.080.449 | oder 51% |
| b) Russland | 132.316.944 | 13,6 |
| c) Ostindien | 76.890.078 | 7,9 |
| d) Australien | 37.665.834 | 3,9 |
| e) Allen übrigen Ländern | 229.479.800 | 23,6 |
| | Totale | 974.383.165 |

Die grössere Hälfte des englischen Bedarfs an Weizen wird demnach aus den Vereinigten Staaten Nord-Americas bezogen. Der zweitgrösste Importeur ist Russland, welches kaum mehr als ein Drittel allem anderen Ländern zusammengezogenen übrig lässt.

Sich eingehend mit den Verhältnissen des Weizenanbaues in den Vereinigten Staaten beschäftigend, meint Prof. Dodge, der Schreiber des bezogenen Artikels, dass der Weizenanbau für den amerikanischen Farmer, vorausgesetzt dass er den in- und ausländischen Bedarf nicht übersteigt, stets löhrend sein wird. Die jetzigen niederen Preise hätten die Farmer selbst verursacht. Im Jahre 1880, als der Bedarf des Inlandes vom Ertrage von 24.000.000 Acres gedeckt gewesen wäre, waren 36 Millionen Acres mit Weizen bebaut. Ein Drittel des Ertrages, 180 Millionen Bushels, gelangten zur Ausfuhr, d. i. um 50 Millionen Bushels mehr als der seitherige Durchschnitt des Exports.

Die Ursache liegt darin, dass Europa keinen über-grossen Bedarf an Weizen hatte seit seiner Erholung von dem schwachen westeuropäischen Ernte von 1880. Der letztjährige Weizenertrag der Vereinigten Staaten überschreitet die Durchschnittsziffer nur in sehr geringem Masse. Die Berichte des Agricultur-Departements vom Oktober 1889, lauten auf 12³⁵ Bushels per Acre. Die

buzatermése csak nagyon kevésel haladja meg az átlagos mennyiséget. Az Agriculture Departementnek 1889 októberéről szóló jelentése szerint a termés $12,9^{10}$ bushel acrenként. A búzavál bevetett terület 38 millió acre. Eszerint tehát körülbelül 470 millió bushel a $60 \bar{a}$ termésre számíthatunk.

Tudvalevő dolog, hogy az Egyesült-Államok búzatermése aránylag nagyon csekély, minek az az oka, hogy általában véve nem űzik észszerűen és gondosan a földművelést. A talajnak termékpécsébbé tételére tudományos földművelés és intenzív megművelés szükséges. Belgium homokos síkságát és Nagy-Britannia kiszárvályozott talaja fölé nem kélvez oly nagy termést adnak mint Dakota termékeny prairie-én. A földművelést az emberen és a gazdálkodás módján fordul meg, nem pedig egyáltalán a talajon. Megfontolnánk, hogy egyszer majd Északamerikát Egyesült-Államain ugyanannyi búzát fogunk teremni, mint Európa legjobb művelt országai, de ez csak akkor fog bekövetkezni, ha a farmerok törekvései arra fognak irányulni, hogy ne több aceret vessenek be, hanem egy-egy acerről gyégezzenek az elérhető legnagyobb termést megkapni.

Hogyan lehet a búzát megjavítani?

A rendszerint természetnél szokott búzafajták megjavítása igen fontos dolog egy a molnárra mint a gazdáka neve. Elégé ismeretes, hogy azon viszonyoknak megváltozása, a melyek között a buza díszlik, nagy befolyást gyakorol annak jellegére és hogy csak egy pár év szükséges ahhoz, hogy valamely jó fajtát jobbra változtassunk vagy megfordítsa. A buza jellegét kétféle módon lehet megváltoztatni: a talajnak vagy az éghajlatnak változtatását vagy pedig a kalászon való megtermékenyítés (crop fertilisation) által. Az éghajlat befolyásának köszönhető, hogy sok ismeretes fajta lasankint a kintünöseknek kisebb vagy nagyobb fokára fejlődött, mint pl. a beföldi, a melyet behozatala alkalmával különböző hátrányos tulajdonságai folytán általában kicsinyfélések fogadtak. Több évi művelés által azonban ez a búzafajta a talaj és éghajlat befolyása alatt finomabb és jobb szeművé fejlődött, ugy. hogy csakhamar megkevelődött. Bizonyos mértékben más növények is alkalmazkodnak a megváltozott körülményekhez, a búzánál azonban ez a törekvés igen feltűnő. Csak a hőmérsék és a talaj viszonyait kell megváltoztatni, és a toll buzavetés silány, aszott kalászokat fog teremni és megfordítva. Ismeretes dolog, hogy importált fehér buza pirossá, vagy piros fehérré, szakállas sámvá vagy sima szakállas búzává változott át. Ha helyesen használjuk a guanót vagy egyéb madártrátlekeket, a rossz búza megjavul, a só alkalmazása pedig nagy befolyást gyakorol a kinezésre, akara és minőségre. A búzának ez a sajátoszerese leghevesebb tulajdonságainak egyikét képezi, mert hozzáférő kivágotással és némi tapasztalás mellett még a legjobb búzát is végzetlenül meg lehet javítani.

A kalászon való megtermékenyítéssel nem azt akar-

Weizenanbaufläche beträgt 38 Millionen Acres. Man darf daher auf eine Ernte von ca 470 Millionen Bushels a 60 Pf. rechnen.

Es ist bekannt, dass der Ertrag an Weizen in den Vereinigten Staaten ein relativ viel zu geringer ist. Die Ursache liegt in dem durchaus nicht rationellen und sorgsamem Betrieb des Ackerbauens im Allgemeinen. Um den Boden ertragnissreichere zu machen, bedarf es eines wissenschaftlichen Landbauers und einer intensiveren Bearbeitung.

Die sandigen Ebenen Belgiens und der ausgedehnte Boden Gross-Britanniens liefern ein mehr als doppelt so grosses Ertragnis als die fruchtbaren Prairien Dakotas. Der Unterschied liegt eben in den Menschen und in der Methode der Bewirtschaftung, nicht aber allein im Boden. Vielleicht werden einmal die Vereinigten Staaten Nord-Amerikas so viel Weizen pro Acre heissen, als das best cultivirte Land Europa; allein dies wird nur dann der Fall sein, wenn das Bestreben des Farmers darauf gerichtet sein wird, nicht eine je grössere Anzahl von Acres zu bekauen, sondern von einem Acre einen so reichen Ertrag als möglich zu gewinnen.

Wie kann Weizen verbessert werden?

Für die Müller wie für die Landwirthe ist die Verbesserung der gewöhnlich gebaueten Weizen-Arten eine Sache von hoher Wichtigkeit. Es ist hinreichend bekannt, dass Änderungen in den Bedingungen, unter welchen Weizen gezeitet, sehr wesentlich auf seinen Charakter einwirken und dass nur wenige Jahre erforderlich sind, um eine gute Art in eine noch bessere umzuwandeln oder umgekehrt. Veränderungen in den Charakter des Weizens werden auf zwei Weisen bewirkt: durch Wechsel des Bodens oder des Klimas und durch Aehren-Befruchtung (crop fertilisation). Dem klimatischen Einfluss verdanken wir die allmähliche Entwicklung zu einer höheren oder niedrigeren Stufe von Vorzüglichkeit der vielen wohlbekannten Arten. — so sagt die „Mühlmünd.“ — wie z. B. der indischen, welche bei ihrer Einführung mit allgemeiner Geringschätzung wegen verschiedener Nachteile aufgenommen wurde. Nach mehrjähriger Kultur aber entwickelte sich diese Weizen-Art unter dem Einfluss des Bodens und des Klimas zu einem weit feineren und besseren Korn, das daher bald recht beliebt wurde. Andere Pflanzen passen sich zwar auch in gewissen Grade den Veränderungen in der Umgebung an, aber beim Weizen ist dieses Streben sehr auffällig. Man verändere nur die Zustände der Temperatur und des Bodens, und dicke, platte Weizenansaat wird dünnige, eingeschrumpfte Aehren hervorbringen, oder umgekehrt. Bekannt ist es wohl, dass importirter weisser Weizen sich in rothen, oder rother in weissen, langhaariger in glatten, oder glatter in härteren Weizen verwandelt hat. Bei richtiger Verwendung von Guano oder anderen Vogel-Excrementen wird schlechter Weizen verbessert. Und die Anwendung von Salz wird auf das Aussehen, die Form und Qualität einen wesentlichen Einfluss ausüben. Diese Eigenthümlichkeit des Weizens ist eine seiner schätzbarsten Eigenschaften, weil der beste Weizen bei verständiger Auslese und etwas Erfahrung noch unendlich verbessert werden kann.

Mit Aehren-Befruchtung bezeichnen wir nicht das, was man gegenwärtig darunter zu verstehen glaubt. Das blosses Pflanzen verschiedener Weizen-Arten auf einander angrenzenden Feldern wird nicht genügen, sie untereinander zu mischen und zwar aus dem Grunde, weil jeder

jük kifejezni, a mit rendszeren ezáltal érteni szoktak. Különböző buzafajtáknak egymás mellé való illesztése még nem elegendő arra, hogy azok egymás között összekeveredjenek, még pedig az u. n. oklód nem, mert a polyvabum minden petefőszékét a saját hímpora termékenyíti meg, még pedig mielőtt a polyva kinyílik, a kalász tehát csak mesterséges úton lehet megtermékenyíteni. A különböző fajtákat a következő úton keresztelik: megfűzik a virág polyváját, mielőtt még a termékenyítés megtörtént volna s a három porodell hímot eles olívával lecsipik. Ezután valamely más fajta porodell rájuttatják arra a magzatra, melyet természetesen megtermékenyítő szorvóval megfosztottak és a hímport rászorítják. A munka ezzel be van fejezve, mert a megtermékenyítés folyamata abból áll, hogy a hímport befolyást gyökörrel a magzatra, mely azt tovább fejleszt. Értelmes tudni, hogy meglátásra bizonyossággal előre meg lehet határozni az ily módon létre hozott kalász minőségét, mert az egészen azoktól a fajtáktól függ, a melyekből keletkezett. ily módon lehet akárvan vagy akarunk nélkül kiváló minőséget tenyészteni.

Az olyan kisebb molnások, a kiknek többnyire föld-birtokuk is van, sokat tehetnek a maguk és szomszédságuk hasznára, ha ily kísérleteket tennének. Igaz ugyan, hogy új gabonafajták tenyésztése fáradságos és a fölrel-mel nagyon profikára tevő munka s az eredmények is sokszor nagyon messze maradnak a várakozás mögött. Mesterszét azonban vannak, a kik e léven feyves sikerrel mulathatnak fel. A szerezéses tenyésztők közé tartozik Vilmoren Parisban, a kiket új buzafajták állítottak elő, melyek bő termésük és tisztjuk jóságát által nagyon kiváló.

A Molnár és a malom vezetése.

— A German American Müller. nyomon.

Solhasen volt könnyű dolga valamely malomot helyesen vezetni, manapság azonban annal nehezebb, mert minden eszközéséget észlelni és figyelmeztetni kell venni. Manapság sokkal többet kívánunk meg a malom technikai vezetőjétől mint 15 vagy 20 évvel ezelőtt. Nem csak, hogy sokkal többet kell tudnia és értenie, de a legenyek és munkásokkal való viszony se javult, és sokkal több körültekintés és ügyesség szükséges ahhoz, hogy a malom érdekeit mindig megvédelmezesse.

Hogy valamely malom haszonnal dolgozassék, azt folytonosan jó karban kell tartani. A malom technikai vezetőjének tehát napról-napra mindentől és mindent meg kell néznie, kisebb károkat azonnal kijavítani stb. A malom jó karban való tartásához szükséges, hogy az a legnagyobb gondtal tartassék tisztán. Tisztasággal sok javítástát meg lehet takarítani, mert azonnal felszerelhetjük, hogy hol a hiba, a melyet kezelten könnyen és csekély költséggel ki lehet javítani, később azonban, ha nagyobb lett, helyreállításra sokkal többet kerül. A malom műszaki vezetője tehát sokat tartson a szigorú tisztaságra, új sajtát szemelveti általleg, mint munkásainál s az aljára rendelt gépezetnél.

A tisztaságon kívül mintaszorú rendnek is kell malkolni a malomban; mindennek kell hogy meg legyen a maga megszabott helye, semminek se szabad ide-oda hentegetni. Az őrlésre való gabonának vagy őrléménynek nem szabad halmokban hevernie a malomban, hanem, ha minesegek készletartányok, mindig bezsákolva kell lennie, különben sok meg befőle veszedelme.

Hogy a malomban tisztaságot és rendet felessen artni, szükséges, hogy abban a levegő is világosság

Eierstock in der Spelze von seinem eigenen Blütenstaub befruchtet wird, bevor die Spelze sich öffnet und daher ist die Befruchtung der Aehre nur durch künstliche Mittel möglich. Das Kreuzen der Arten wird nun auf folgende Weise bewirkt: Die Spelze einer Blüthe wird geöffnet, bevor die Befruchtung stattgefunden hat, und die drei Staubbeutel werden mit einer feinen, scharfen Scheere abgestutzt. Darauf werden Staubbeutel einer andern Art an das Pistill (Staubweg) herangezogen, welches ohne seine natürlichen Befruchtungsorgane zu bleiben ist und der Blütenstaub wird abgeschüttelt. Die Arbeit ist nun vollendet, denn der Vorgang der Befruchtung besteht darin, dass der Blütenstaub einen Einfluss auf die Samenknospe ausübt, welcher diese zur Weiterentwicklung bringt. Es ist der Mühe werth, zu wissen, dass die Qualität dieser resultirenden Aehre mit grosser Sicherheit vorher bestimmt werden kann, da sie ganz und gar abhängig ist von den Arten, aus denen sie hervorgeht. Auf diese Weise können mit oder ohne Willen besondere Qualitäten gezüchtet werden.

Kleine Müller, welche gewöhnlich auch Bauerngutbesitzer sind, können viel für sich und ihre nähere Nachbarschaft thun, wenn sie einen Versuch hierin anstellen würden. Zwar ist das Züchten neuer Getreide-Arten eine mühsame und die Geduld erprobende Arbeit und oftmals stehen die Resultate viel hinter den Erwartungen zurück. Aber es sind auf diesem Gebiete auch glänzende Erfolge zu verzeichnen. Zu den glücklichen Züchtern der neueren Zeit gehört Herr de Vilmoren in Paris, der zwei neue Weizensorten erzeugt hat, welche sich durch Erzielbarkeit und Güte an Mehl sehr auszeichnen.

Der Obermüller und die Leitung der Mühle.

— Nach dem German American Müller.

Die richtige Leitung einer Mühle war niemals eine leichte Sache, in der Jetztzeit aber, in der mehr als je jede Kleinigkeit beachtet und beobachtet werden muss, ist sie umso schwieriger. Es wird gegenwärtig viel mehr von dem technischen Leiter einer Mühle verlangt, als vor 15 oder 20 Jahren. Nicht allein, dass ein viel grösseres Wissen und Verstehen heute nöthig ist als früher, so sind auch die Verhältnisse mit den Gesellen und Arbeitern keine besseren geworden und es bedarf eines grösseren Maasses von Umsicht und Geschicklichkeit, um allezeit das Beste der Mühle wahrzunehmen.

Damit eine Mühle mit Nutzen arbeite, ist es nöthwendig, dass sie fortgesetzt in gutem Stande gehalten werde. Sie muss deshalb Tag für Tag von Seiten des technischen Leiters in allen ihren Theilen nachgesehen, kleine Schäden sofort verbessert werden etc. Um eine Mühle in gutem Stande zu erhalten, ist es erforderlich, dass sie penibill sauber gehalten werde. Sauberkeit spart viel an Ausbesserungen, weil sie sofort erkennen lässt, wo sich ein Fehler zeigt, dessen Beseitigung anfänglich leicht und mit geringen Kosten verknüpft ist, während er, grösser geworden, nur auf kostspielige Weise beseitigt werden kann. Der technische Leiter einer Mühle sollte deshalb strenge auf Sauberkeit, sowohl auf seiner Person, wie an seinen Mitarbeitern und dem ihm unterstellten Werke.

Neben Sauberkeit muss musterhafte Ordnung in einer Mühle herrschen; jedes Ding muss seinen bestimmten Platz haben und nicht bald da, bald dort umherliegen. Das zu vermalende Getreide oder das Mahlgut soll nicht in Haufen in der Mühle liegen, sondern wenn nicht Vor-

akadálytalanul bejussanak. Gondoskodni kell, hogy az ablaküvegeket ne lepje be vastagon a lisztpor, s hogy a szögletek és sarkokban ne uralkodjék egyiptomi sötétség.

A porkepződést, a malomban foglalkozó minden embernek e nagy ellenségét, a munkagépek megfelelő szellőztetése által kell lehetőleg megakadályozni, s annak hátrányos befolyását friss levegő bejuttatása által ellensúlyozni. Természetesen vannak oly malomok is, a melyekben a lefűnyesebb nappal is bizonyos homályosság uralkodik, s a melyekben a munkásoknak nincsen idejük a sóprésre és tisztogatásra, pedig ezek is lisztet készítenek. Hamem milyen minőségű? A tisztátlan, rendetlen malomban sohasem lehet jó lisztet készíteni: a malom tulajdonosának tehát a legsajátabb érdekében áll, hogy sokat adjon a rendre és tisztaságra, s elhárítson minden akadályt, a mi ezeknek útjában állna.

A fölőrnár mindig viselkedjék szerényen munkaadójával szemben, még akkor is, ha ez keveset értené a malom technikai vezetéséhez; nem szükséges, hogy megálázkodó legyen, de a kellő tisztelőrel sem szabad megfélemlkeznie. Viszont azonban a malomtulajdonos szintén kellő tekintettel legyen az iránt, a kire valamának vezetését bízta. A fölőrnár ne tekintse alárendeltjének, hanem munkatársának.

A fölőrnár barátságosan bányák az alárendelt egyékekkel, amekül azonban, hogy egy szívonalon helyezkedik velük. Mindhozy a malom jóvedelme részben a munkások jóakarattól is függ, a műszaki vezetőnek gondoskodnia kell arról, hogy munkásai kedvvel és szeretettel végezzék dolgukat. Jó példával kell előtűk járnia és őket utánzásra buzdítani. A fölőrnár ne beszéljen sokat, a dicsérrel és a szidással egyaránt fukarkodjék, amul több nyomatékú lesz azután a szavának, ha valamit mond. Oly munkáknál, a melyek a munkás belátásától függenek, adja meg ezeknek a szükséges oktatást, de egyttal győződjék meg, hogy helyesen megértették-e. Törkövő egyének dolgát igyekezzék előmozdítani, mert ezek sokban könnyebbé-gére lehetnek neki is.

Nagy figyelmet fordítson a malom műszaki vezetője a mozgó anyagra, első sorban a hajtó-gépre, azután a tengely-vezetésekre, csapágyakra, kerekek és korongokra, gondoskodjék róla, hogy mindez jó karban legyen, kelően tisztogatassék és gondozassék. Különösen nézzen arra, hogy minden mozgó alkatrészt jól kenjenek. Gondoskodjék, hogy a kerekek jól legyenek fogazva, a szíjak ne csuszszanak, hogy a szükséges javítások az üzemnek minél kevesebb zavarásával menjenek végre, hogy, a mennyire csak lehet, nagyobb károk fel ne merűljenek.

A hasznalható őrlesnek első kelleke a gabona jó tisztogatása, kiváloan foglalkozzék tehát a malom műszaki vezetője a tisztogatással, s tgyen meg mindent, a mi azt tökéletesítheti. Minél kevesebb szubban meg van a gabona tisztogatva, amul kevesebb hulladék (csekélyebb értékű termény) lesz a malomban. Sajnos, hogy sok malomban még nagyon gyenge lánlon áll a gabonatisztog-

rás-behűtőler vorhanden sind, stets gesackt sein, will man nicht, dass viel verloren gehe.

Um Ordnung und Sauberkeit in einer Mühle zu halten, ist es notwendig, dass Luft und Licht zu derselben Zutritt habe. Es muss dafür gesorgt werden, dass die Fenstersehenden nicht dick mit Mehlstaub bedeckt sind, dass in den Ecken und Winkeln keine egyptische Finsterniss herrsche.

Der Staubbildung, diesem argen Feinde aller in einer Mühle beschäfftigten Personen, muss durch entsprechende Lüftung der Arbeitsmaschinen möglichst entgegengearbeitet und dessen schädliche Einwirkung durch Zufuhr frischer Luft beseitigt werden. Freilich giebt es Mühlen, in denen auch beim hellsten Sonnenschein eine gewisse Dämmerung herrscht, in denen die Arbeiter keine Zeit zum Kehren und Putzen haben, und die doch auch Mehl machen. Gewiss machen sie Mehl, aber von welcher Qualität?! In einer unsauberen, unordentlichen Mühle wird nie ein gutes Mehl erzeugt werden; es liegt deshalb im eigenen Interesse des Mühleninhabers, auf Ordnung und Sauberkeit zu halten und Alles, was dies hindern könnte, hinwegzuräumen.

Der Obermüller muss seinen Arbeitgeber, auch wenn derselbe von der technischen Leitung der Mühle wenig verstände, stets beschneiden gegenüberstehen; es ist nicht nützig, dass derselbe unterwürdig sei, wohl aber darf er die schuldige Achtung nicht vergessen. Umgekehrt hat der Mühleninhaber Denjenigen, in dessen Leitung er seine Mühle gelegt hat, gleichfalls mit gebührender Rücksicht zu behandeln. Er sehe in dem Obermüller nicht den Untergebenen, sondern den Mitarbeiter.

Die ihm unterstellten Leute behandle der Obermüller mit Freundlichkeit, ohne sich indess mit ihnen auf die gleiche Stufe zu stellen. Da von dem guten Willen der Arbeiter auch der nutzbringende Ertrag einer Mühle mit abhängig ist, so muss der technische Leiter dafür sorgen, dass die Arbeiter mit Lust und Liebe ihr Werk verrichten. Er muss ihnen mit gutem Beispiele vorangehen und sie zur Nachahmung anspornen. Der Obermüller spreche nicht zu viel, weder im Lob noch im Tadel, aber was er sage, habe um so mehr Gewicht. Bei Arbeiten, welche von der Einsicht der Arbeiter abhängig sind, lasse er es nicht an der nützligen Belehrung fehlen, und überzeuge sich, dass er richtig verstanden worden ist. Strebsame Leute suche er zu fördern, denn sie können ihm manche Erleichterung gewähren.

Der technische Leiter einer Mühle muss dem gehenden Zeugnis viel Aufmerksamkeit widmen, zunächst der Antriebsmaschine, dann den Wellenleitungen, Lagern, Rädern und Scheiben, er Sorge, dass Alles in gutem Stande sei, gehörig geputzt und gewartet werde. Der guten Schmierung aller bewegten Theile würde er sein besonderes Augenmerk. Er Sorge, dass die Räder gut verknüpft sind, die Riemen nicht gleiten, dass die notwendigen Ausbesserungen mit möglichst wenig Betriebsstörungen ausgeführt werden, damit sich, soweit dies möglich, nie zu grosse Schäden entwickeln.

Die gute Reinigung des Getreides ist die erste Bedingung eines nutzbringenden Mahlverfahrens, deshalb muss sich der technische Leiter eine Mühle der Reinigung besonders annehmen und Alles thun, was dieselbe vervollkommen kann. Je besser das Getreide gereinigt ist, um so weniger Abfälle (minderwertige Erzeugnisse) wird die Mühle haben. Leider liegt in vielen Mühlen die Reinigung des Getreides noch sehr im Argen; hier lässt sich viel verbessern und der Ertrag mancher Mühle ganz bedeutend erhöhen.

gatás ügye: itt még sokat lehet javítani és sok malom jövedelmét ezzel jelentékenyen fokozni.

A tisztogatás után igen fontos dolog a türetés. Itt az „elkészülésben” rejlik a főmesteriség. Ne felejtjük, hogy valahányszor az őrmény átmege a gépeken, az mindannyiszor erőbe és időbe kerül, s azért mindig előbb feltéendő az a kérdés, vajon a gyártmányban megfizetke-e ez az erő és idő. A molnárnak tehát nem szabad egészen arra bízni magát, hogy a malom jól be van rendezve, s hogy az őrmény önműködőleg fut egyik gépről a másikra, hanem folytonosan látatnia kell, vajon szükséges-e, hogy ez történjék, s hogy az utnak megrövidítése által nem lehetne-e erő és idő, tehát költséget takarítani meg.

Mint hogy a kereskedelmi malomokban, a változó körülmények képest, a liszt nem hogy mindig oly egyenletesen, mint a hogy előállítják, mindig nagy figyelmet kell fordítani a készletekre s azok karbantartására, hogy a kellő időben átforgatassanak stb.

Az itt kifejtettek nem képeznek valami új „evangéliumot”: a megdönthetlenségre s tartanak igényt, a czéljuk csupán az volt, hogy szőnyegre hozassék egy oly kérdés, a melyet még nem fejtettek, noha nagyon megérdemli azt. Sokat lehetne még írni e tárgyról, mely nem csak a főmolnároknak és azon malomtulajdonosokra vonatkozik, a kik malmaik műszaki vezetését másokra bízják. Sok malomtulajdonos, a ki maga végzi malmainak technikai vezetését, találhat a fentebbiekben némely oly dolgokat, a mik rá illeszk.

Természetesen nem azok kedvvelvet vettem kézbe a dolgot, a kik már „túl” vannak az itt fejtettektől kérdéseken; ezeknek már nincs szükségük az őszítözésre, ők már készek, mint a kőllé mondja:

„A készülnek újat nem igen mondhatunk,
De a kezdő hálójára minden számíthatunk.”

A malomkö kezelése.

— Hecht Albert nyomán. —

A kövel folytatott őrsélnél rendszerint háromféle járattal találunk, n. m. buzátörőt és rozstörőt járattal, továbbá a ki-örésre szolgáló járattal. Az első nembelei köveknek lehetnek keményeknek és őmürneknek kell lenniük, a rozstörőt-járatheleknél kevésbé keményeknek és kevésbé lyukasosaknak, de e mellett őleseknek kell lenniük, a kiörők lehetnek közepes keménységűek és lyukasosak. Minden járattal azonban az a földolgozó, hogy az alsó és a forgató jól összelítjenek. Teljesen igazolt az a régi mondás, hogy: két kemény kö ritkán őrl jól. A társas életben azt mondják: „Az őkosab enged”, a malomjárattal azonban az a szabály, hogy: „A keményebb enged”. A forgókönek tehát mindig puhábbnak, illetve lyukasosabbnak kell lenni mint az alsónak. Minden könek kell azonban bizonyos természetes őlesőségnek lenni, mert a tönk a tönk kö sokszor ék szemű.

A mi az őleséget illeti, a légvájatoknak kettős feladatunk van. Először is arra szolgálunk, hogy az őrménynek helyet adjanak a kövek között. Mint hogy azonban közepesen sokkal kevesebb a hely mint a körüllet, az őrmény pedig mindentől egyforma mennyiségű, közepen a légvájatoknak nemcsak hogy szélesebbek és mélyebbeknek kell lenni, hanem több-kövésőbb őreségeknek is, hogy a térfogatbeli különbség kiegyenlítessék, s az egyből két el nem kerülhető szorosság elkerültessek. További feladata a légvájatoknak az, hogy az őrményt a közpörről kifelé vezessék; hogy azonban ez se túlságos gyorsan, se túlságos lassan

Nach der Reinigung ist das Schroten von grosser Wichtigkeit. Hier liegt die Kunst in dem Fertiggewerke. Man vergesse nicht, dass jeder Durchgang des Malgutes durch die Maschinen Kraft und Zeit kostet und deshalb stets zu fragen ist, ob diese Kraft und Zeit auch in den Erzeugnissen bezahlt wird. Daher darf sich der Obermüller nicht darauf verlassen, dass die Mühle gut eingerichtet ist und das Malgut von einer Maschine selbstthätig auf die andere läuft, sondern er muss fortgesetzt prüfen, ob es notwendig ist, dass dies geschehe, und ob sich nicht durch Abkürzung des Weges Kraft und Zeit, also Kosten, sparen lassen.

Da in den Handelsmühlen, je nach der wechselnden Nachfrage, das Mehl nicht immer so schnell abgeht, wie es erzeugt wird, so ist den Vorräthen und ihrer Lagerung besondere Aufmerksamkeit zu widmen, damit dieselben rechtzeitig umgelagert werden etc.

Das hier Dargelegte ist kein neues „Evangelium”; es erhebt auch nicht den Anspruch, für unmüsstöchtig gelten zu wollen, sondern will nur eine Frage Anregung, die noch nicht erörtert worden ist, es aber wohl verdient. Es lässt sich noch viel über diese Sache schreiben, die nicht allein die Obermüller und die Mühleninhaber, welche die technische Leitung ihrer Mühle anderen Händen anvertraut haben, angeht. Auch mancher Mühleninhaber, welcher selbst die technische Leitung seiner Mühle besorgt, kann in dem vorstehenden Aufsätze Verschiedenes finden, was für ihn passt.

Für Diejenigen freilich, welche über alle die hier erörterten Dinge „stüms”, lasse ich die Feder nicht in die Hand genommen, diese brauchen keine Anregung, denn mehr sollen diese Zeiten nicht sein, denn sie sind „fertig” und wie der Dichter sagt:

„Dem Fertigen, dem ist nichts recht zu machen,
Ein Werdender wird immer dankbar sein.”

Die Behandlung des Mühlsteins.

— Von Albert Hecht. —

Im Allgemeinen gehören zur Steinmüllerei dreierlei Gänge, nämlich: Weizenschrot- und Roggenschrot-Gänge und Gänge zum Ausmalen. Die Steine der ersten Gattung müssen möglichst hart und dicht, diejenigen der Roggenschrotgänge weniger hart und wenig porös, dabei aber scharf sein, diejenigen der letzteren können mittelmässig hart und porös sein. Bei allen Gängen ist es aber eine Hauptsache, dass Bodenstein und Läufer gut zusammen passen. Das alte Sprichwort: „Zwei harte Steine mahlen selten gut!”, hat seine volle Berechtigung. Im geschlechtlichen Leben heisst es: „Der Klügste giebt nach!”, beim Malgange aber gilt die Regel: „Der Stärkste giebt nach!”, — Der Läufer muss deshalb stets milder, bezw. poröser als der Bodenstein sein. Jeder Stein aber, ohne Ausnahme, muss eine gewisse natürliche Schärfe (Glas) haben; denn ein tauber Stein tangt niemals etwas.

Was nun die Schärfe betrifft, so haben die Läuferge eine doppelte Zweck, einmal dienen sie dazu, dem Malgut Raum zwischen den Steinen zu geben. Da nun aber am Mittel der Läufer viel geringer als am Umfang, die Menge des Malguts jedoch überall gleich ist, so müssen nicht nur die Läuferge am Mittel tiefer und breiter, sondern dasselbe muss auch mehr oder weniger hoch sein, damit der Unterschied des Stammes ausgeglichen und das sonst unvermeidliche Würgen und Zwingen vermieden wird. Dann fällt den Läuferge aber auch die Aufgabe zu, das Malgut vom Mittel nach aussen zu ziehen; damit dieses nun weder zu schnell noch zu langsam geschieht, liebt man den Läuferge eine entsprechende Richtung (mehr oder weniger vor dem

san ne történék, a légvátoknak bizonyos irányt kell adni (föbbsévesítés a középpont előtt). Minden malomfőnök legfontosabb részét az őrlőfelület képezi, mert ez végzi a malomjárat tulajdonképeni feladatát, az őrlést. Ha minden felületi felületnek elég (tetelet), akkor a malomjárat egész munkaképessége kizárólag az őrlőfelületek minőségétől függ, lazán eszálkóznak kell, ha látnak, hogy sok malomú mükép kezd el az őrlőfelület. Pupos vagy pedig ferde kövekre mély, széles vágást vágnak be, $\frac{1}{2}$ hüvelyk széles tűrkörsima kövekkel, és sokszor tompa vésővel. Az a kö, a melyelyt ily eszalók bánnak el, szintén őrlő, de hogyan? — Az ilyen malomjárat kétszeres erő igényel, mert a helyett, hogy az őrléményt lazán szétörzszálné és lejjából könnyen kiháttaná, a nélkül azonban, hogy azt nagyobb mértékben megsértené, erőszakosan összezza a héjat és szemet egyaránt, s az őrlémény nem hívósen kerül ki belőle, hanem mintha csak meg lenne főzve.

Természetesen aztán az a liszt, a melyet az ily malomjárat szolgáltat, csakély végzés és sok veszteség mellett súlyos és csomós lesz, a sültésnél füstölök, kezelése akár csak az olomé, s a tisztája szétfolyik. Mire kell tehát a molnárnak ügyelnie, hogy kifünn őrlőfelület állíttson elő? Először is egy pontosan kiegyengetett vonalzó segítségével vátóvel a követ a legodonosabban kell vátólni, de csakis édes vésővel, mindaddig míg a vonalzó mindenütt egyformán fog, aztán meztől egy vonalzó segítségével kiegyengetjük a követ, hogy az esetleg előforduló domborúságokat eltávolítsuk. Aztán a követ egy rövid véső segítségével közepén jól körvegyük, és csakis édes vésővel a legtisztábbán vátólnak. Minden vátótnak azonban egy laposnak és finomnak kell lenni, hogy csak a zománé legyen átörve. Egyik vátótnak pontosan a másik mellé kell fektetni, mert minden $\frac{1}{2}$ hüvelyknyi sima felület nem őrlhető, és ezáltal lévész. Végül még a légvátókat a vátólasához használt, illetve eszalók vésővel utávágjuk. A legtöbb követ azonban mindjárt kezdetben elrontják azzal, hogy a mint a gyárlób kikerülnek, azon módon használatba veszik őket, a nélkül, hogy az őrlőfelület előbb a vonalzóval megvizsgálják, mert azt hiszik, hogy ily követ nem lehet hiba. Tapasztalásból tudom azonban, hogy ez eszalók. Minden új francia malomkövet félrehozunk az őrlőfelület, a minék az az oka, hogy minden követ azonnal az összelézésés után ki is vátóknak. Mint-hogy pedig később a felső részt nedvesen készítik fel, ez a kiszáradásnál rendszerint gömbölyűre, sőt nem ritkán ferdebbé luzza a kömvágot, s ezzel együtt az őrlőfelület is. Ha az ily hibát nem távolítják el azonnal, mielőtt a követ dolgozni kezdenék, akkor, ha az őrlőfelület egyszer átégett és simára eszalódot, sok molnár nem tud föbbé kifogásatlan őrlőfelület készíteni, és aztán folytonosan pupos vagy ferde kövekkel őrlő. Jó vágás és megfelelő kezelés mellett a jó malomjárat még ma is megbeszülhetetlen egy gép, nem szabad azonban feledniük, hogy az alsó kö mindig vízszintes legyen, a forgó pedig helyesen járjon és mindig egy legyen állítva, hogy a kövek felületéi sohasé örnthessék egymást, vagyis a malomjáratnak sohasé szabad nagyon kevés munkájának lenni. A kövek őrsen fogása tökéletesen tűnkre teszi az őrlőfelület, s tulajdonképennek sohasem volna szabad előfordulni. Sajnos azonban, hogy már ősidőkől fogva gyenge oldala sok molnárnak, hogy nem valami nagyon tőri magát aztán, hogy jó eredményt mutatlasson fel a vátólasát s a malomjárat kezelését. Öszintén óhajtom, hogy valha e sorok javulásra és oktatásul szolgálótnak, Az a molnár, a ki a leirt módon jár el, maga is eszalótkozni fog azon, hogy a mi régi jó malomjáratunk mennyire hálás ez írót, s ha fogja látni, hogy annak még ma is arany éneke van.

„Die Mühle.“

Mittel. Den allerwichtigsten Theil eines jeden Mühlsteins bildet die Mahlfäche, denn dieser bildet die eigentliche Aufgabe des Mahlganges, das „Malten“. Zu Wem alle vorstehenden Bedingungen erfüllt sind, dann hängt die ganze Leistungsfähigkeit eines Mahlganges lediglich von der Beschaffenheit der Mahlfäche ab. Man muss aber in der That staunen, wie die Mahlfäche von vielen Müllern behandelt wird. Auf buckligen oder windschiefen Steinen werden tiefe, breite Sprengschläge mit $\frac{1}{2}$ Zoll breiten, spiegelglatten Zwischennämmen, oft mit stumpfen Pieken eingehauen. Ein demart gemischthandelter Gang mahlt zwar auch, aber wie? — Ein so beschaffener Mahlgang verbraucht die doppelte Kraft, weil er, ansatt das Mahlgut locker zu zerreiben und leicht aus der Hülse zu schälen, ohne dieselbe wesentlich anzugreifen, alles, Hülse und Korn, mit Gewalt zerquetscht, so dass die Arbeit wie gekocht, ansatt kühl, herunterkommt. Das Mehl, welches ein solcher Gang liefert, muss dann selbstverständlich bei geringer Leistung und viel Verlust geist, schwer und stüppig ausfallen und beim Backen fuchsen, sich wie Blei hantieren und der Teig auseinanderfallen. Was hat nun ein Müller zu beobachten um eine vorzügliche Mahlfäche herzustellen? Zunächst muss mit Hilfe eines genau abgerichteten Richtscheitels der Stein so lange, jedoch nur mit scharfer Pike, auf Sauberste geföhrt werden bis das Richtscheitell gleichförmig schreibt, dann muss der Stein mit dem Richtscheitell abgeföhrt, und etwaige Buckel entfernt werden. Nachdem dann der Stein vermittelst eines kurzen Richtscheitels in der Mitte gehörig hoch gearbeitet ist, wird mit nur scharfer Pike auf Sauberste gesprenzt. Alle Sprengschläge müssen aber so flach und fein sein, dass nur die Glasur durchbrochen ist. Dann muss ein Sprengschlag dicht neben dem anderen liegen, denn jeder $\frac{1}{2}$ Zoll glatter Fläche kann nicht mahlen und hat seinen Beruf verfehlt. Zuletzt werden die Lauffüge mit den heim Flächen und Sprengen benutzten, bzw. geschliffenen Pieken nachgeschärf. Die meisten Steine werden aber gleich von Hause aus dadurch verdorben, dass dieselben, wenn sie aus der Fabrik kommen, gleich, ohne dass die Mahlfäche mit dem Richtscheitell nachgesehen wird, in Gebrauch genommen werden, weil man glaubt an einem neuen Steine wäre nichts anzusetzen. Dies ist jedoch, wie ich aus Erfahrung weiss, eine Täuschung. Bei jedem neuen französischen Stein verzicht sich die Mahlfäche und liegt die Ursache daran, dass jeder Stein, sogleich nach dem Zusammen setzen, geföhrt und die Scharfe aufgesetzt wird. Das nun später die Decke muss aufgearbeitet wird, so zieht dieselbe beim Trocknen die Steinoasse und damit auch die Mahlfäche gewöhnlich rund und nicht selten windschief. Wenn nun solche Fehler nicht gleich, eher der Stein in Betrieb gesetzt wird, beseitigt werden, so ist es, wenn die Mahlfäche erst durchgebrannt und glattgeschliffen ist, vielen Müllern nicht mehr möglich eine tadellose Mahlfäche zu erzielen und mahlen dieselben dann fortwährend auf buckligen oder windschiefen Steinen. Ein guter Mahlgang ist auch heute noch, bei guten Scharfmachern und zweckentsprechender Behandlung, eine ganz unschätzbare Maschine, wobei natürlich auch niemals ansser Acht gelassen werden darf, dass der Bodenstein waggerelt, der Läufer immer richtig in der Lehre geht und stets so angestellt wird, dass sich die Flächen der Steine niemals beröhren können, d. h. der Gang darf niemals zu wenig Arbeit haben. Das Zerlegen der Steine ruinirt die Mahlfächen vollständig und dürfte eigentlich gar nicht vorkommen. Es ist leider schon von alters her die schwache Seite vieler Mülller gewesen, dass sie es sich nicht im höchsten Masse haben angelegen sein lassen, etwas Thätiges im Scharfmachen und in der richtigen Behandlung des Mahlganges zu leisten. Mein aufrichtiger Wunsch ist es, dass diese Zeiten etwas zur Besserung und Belehrung beitragen möchten und jeder Müller, der darnach handelt, wird staunen, wie dankbar sich unser alter Mahlgang dafür erweisen wird, und man wird erkennen, dass er auch heute noch einen goldenen Boden hat.

„Die Mühle.“

Méddig tartanak el a szíjjak?

A válasz arra a kérdésre, hogy: Méddig tart el valamely szíj? oly sok mindentől körülmenőtől függ, hogy egy vagy két ember tapasztalása alig elég ezen kérdések minden irányban való helyes megválaszolására. Anna sok körülmeny között, a melyektől a szíjjak tartóssága függ, első sorban említendő: a hosszúság, szélesség, vastagság, forgási gyorsaság, súrlódás, az átvenő erő, feszültség, pontos kiegyenlítettég s az időjárás befolyások. Az a szíj, a melyet pólyaféreggel jól kieszerelték, egy hatmadrészevi idővel tovább elhárít mint az, a mely ásványi sókban van kieszerelve. A szíj összekapcsolási módjának is nagy befolyása van a tartósságra, mert ha mindegyik összekötendő szíjfévet egész élesen és keresztmetszetben simán vágunk le, s ha nem kötük őket (először szorosan egybe, a szíj kopása évente 2 $\frac{1}{2}$ -kal csökkenhet). A csúszás megakadályozására szolgáló némely szemek is hátrányos befolyása van a szíjra: ilyen pl. a porrá tört gyanta vagy kolodionum, mely csakhamar behatol a szíjba és főkényenyé teszi azt. A szíjait néha a felület lerögzölésére által is szokták értesíteni, a mi szintén gyorsítja a kopást. Ha a szíj túlterésen meg van feszítve, tehát nagyon szorosan simul a koronghoz, az ilyenkor támadó meleg a szíjban levegőt zsíradékok és egyéb szerves anyagok szétbomlászta, s ez által is gyorsabbá teszi a kopást. Az egyetlen vastagságu szíj nemcsak hogy rosszul forog, de sokkal gyorsabban is kopik mint az olyan, a mely mindenütt egyforma vastag.

A kauszkszíjjak gyorsabban kopnak mint a bőrszíjjak. Gyakran pár perczeni túlságos gyors forgásra lesodródja a gummit, hogy a szíj egészen tönkre megy. Ha fagyos időben nedvesség jut a szíj varrásaihoz, vagy rétegei közé, s ott megfagy, ezek a rétegek csakhamar kátrányt fognak kiválasztani, s a szíj ennek következtében hasznaveletelenné válik. Az oly kauszkszíjjak, a melyeknek kivételével a szíj felületét mindig golyók szabályozzák, vagy ezeken, vagy egyéb helyeken, a hol könnyen csúsznak, a súrlódás következtében csakhamar kopni fognak.

Ha a bőrszíjjakat gyorsan telet helyesígekben alkalmazták, vagy azok púzzel érintkeznek, az nagyon gyorsítja a kopást. A szíjjak különböző kopásának példajáképtől felhozzuk a gőzcséplőgépek nagy hajószíjjait, mely csak pár évig szokott tartani, holott a Dayton kocsikészítő-intézet 26 hüvelykes szíjja 10 évi használat után még legkevésbélt se kopott. A rövid hajószíjjak gyorsabban kopnak mint a hosszúk, s minden 10—12 hónapban meg kell őket újítani. Általánosságban véve egy 20—40 centiméter széles szíj 6—8 évig elhárít. Ha mindezen tényeket, s a használatban lévő szíjjak nagy mennyiségét tekintelve vesszük, lenne körülbelül a kopás: drótmalmokban 10%, vasműveknél 12 $\frac{1}{2}$ % és faműveknél 20%. Ha a szíjjak gőzzel vagy nedvességgel érintkeznek, gyorsabban fognak kopni minsem ha száraz helyen fognak. A szíjjak jó ismertető jelei kétségek annak a gépnek, a melyen fognak. A ki nem járatos a gépészeten, annak kétsége lehetne arra nézve, vajjon valamely műhely gépei jók, s az ilet hasznabható-e. A szíjjakra vetelt egyetlen tekintet nagyon megapaszthatja e kétséget. Ha az egészek elkészítése rossz, ha a szíjjak mind felfoltoztak, odaltl kirojtozva, rosszul vannak összekapcsolva, összeszorgorodottnak látszanak, vagy a szíjkorongon pörtyögnek, s egyáltalán kopottas kinézésűek, akkor biztosra foghatjuk, hogy vagy az ilet meggy rosszul, vagy a gépeket nem gondozták jól.

Wie lange werden Riemen halten?

Die Beantwortung der Frage: Wie lange wird ein Riemen halten? hängt von so vielen Umständen ab, dass die Erfahrung eines oder zweier Menschen schwerlich hinreichten würde, um eine nach allen Seiten richtige Lösung zu finden. Unter den verschiedenen Umständen, von denen die Haltbarkeit eines Riemens abhängt, sein vor allem seine Länge, Breite, Dicke, Laufgeschwindigkeit, Reibung, die zu übertragende Kraft, Spannung, genaue Ausgleichung und Witterungseinflüsse erwähnt. Ein in Eichenholz vollständig ausgebeizter Riemen wird um ein Drittel länger halten als ein mit Mineralsalzen gebeizter. Auch die Art der Riemenverbindung leistet auf die Haltbarkeit des Riemens grossen Einfluss, schneidet man jedes zu verbindende Riemenende genau scharf und glatt im Querschnitt ab und verbindet es nicht zu dicht, so kann man die Abnutzung des Riemens um 2 $\frac{1}{4}$ jährlich vermindern. Ferner sind auch mancher der zur Verhinderung des Gleitens der Riemen angewandten Mittel von Nachtheil für die Haltbarkeit jener, besonders gepulvertes Harz oder Kolophonium dringt bald in das Leder ein und macht den Riemen brüchig. Ferner werden Riemen durch das Abreiben der Riemen rauh gemacht und dadurch ihre Abnutzung beschleunigt. Wenn die Riemen zu stark gespannt sind, sie also zu dicht auf der Scheibe laufen, so wird durch die erzeugte Hitze das Öl und die organischen Stoffe in denselben zerstört und dadurch eine schnellere Abnutzung herbeigeführt. Ein Riemen von ungleicher Stärke wird nicht nur schlechter laufen, sondern sich auch viel schneller abnutzen als ein durchaus gleich starker.

Kautschukriemen nutzen sich schneller ab als Lederriemen. Häufig wird durch eine einige Minuten zu schnelle Bewegung der Gummi in solcher Menge abgeworfen, dass die Riemen gänzlich zerstört werden. Wenn bei Frostwetter Feuchtigkeit in die Nähte oder Gewebeschichte des Riemens gelangt und daselbst gefriert, so werden die Schichten bald Theer absondern und den Riemen hiedurch unbrauchbar machen. Auch bei geschränkten, oder in Gabelführung, auf Kegelscheiben oder an anderen Stellen, woselbst sie leicht gleiten können, laufenden Kautschukriemen wird infolge Reibung die Abnutzung bald eintreten.

Werden Lederriemen in mit Dampf erfüllten Räumen angewandt, oder kommen sie mit Dampf in Berührung, so beschleunigt dies ihre Abnutzung wesentlich. Als Beispiel der verschiedenen Abnutzung der Riemen sei der grosse Treibriemen einer Dreschmaschine erwähnt, welcher nur einige Jahre halten wird, während der 26-zöllige Treibriemen der Dayton Wagenanstellung, nachdem er 10 Jahre hindurch im Betrieb ist, noch nicht im geringsten abgenutzt ist. Kurze Treibriemen nutzen sich schneller ab als lange und müssen alle 10 bis 12 Monate erneuert werden. Im allgemeinen hält ein 20 bis 40 cm. breiter Riemen 6 bis 8 Jahre. Zählt man alle diese Thatsachen und die Menge der gebrauchten Riemen in Betracht, so würde die ungefähre Abnutzung in Mahlmöhlen 10%, Eisenwerken 12 $\frac{1}{4}$ % und Holzwerken 20% betragen. Können die Riemen mit Dampf oder Feuchtigkeit in Berührung, so werden sie sich schneller abnutzen, als wenn sie an einem trockenen Orte laufen. Die Riemen sind ein gutes Merkmal zur Beurtheilung des Werkes, in welchem sie laufen. Eine im Maschinenfache unkundige Person könnte zweifelhaft sein, ob die Maschinen einer Werkstat in guter Beschaffenheit und das Geschäft nutzbringend sei. Diese Zweifel können durch einen Blick auf die Riemen wesentlich vermindert werden. Wenn die allgemeine Herstellung schlecht ist — wenn die Riemen alle geflickt, an den Seiten ausgefrant oder schlecht verbunden sind, zusammengezogen aussen oder auf der Riemenscheibe schlechter und überhaupt schübig erscheinen — so kann es als sicher gelten, dass entweder das Geschäft schlecht geht oder die Maschinen nicht gut gehalten worden sind. Nach American Miller.

Szeméttől tisztá gabona.*)

Hataldómalom, 1890.

Kedves mester uram Kö!

A jó uristen a búzával és rozsszal együtt konkolyt, rozsnokot, vadlúkkönyt és sok más egyébét is természet a szántóföldön, s ha úgy jön, hogy a nyár kedvezőtlen, elborítja a búzát fűszög, rozsdával és egyéb gombákkal, a rozson anyarozsot hajt, bagyinat és egyéb illatos növényeket természet közötté.

A gazda tegye meg a mit tehet mindeme gyomok elfojtására, piszolja vetés előtt kénsavval a búzát, csapolja le a szántóföldeket, művelje azokat jól, lehetőleg csak soros vetést használjon, hogy a csirázó gyom elnyomassék; legyen hír az elvetett mag tisztá mint az arany, az aratás és eszélés után mégis ott lesz a gabonában az emlelt szemét, s még sok egyéb, jóarvált tisztogató gépeknek, erős szelőkőnek, konkolyozóknak (triumók) kell a gabonát úgy előkészíteni, hogy mire eladásra kerül, piszok ne legyen benne.

Csakis a buza és rozs képeznek emberi táplálékot, s a gazdák mégis oly gabonával látják el a piacokat és malmkot, a melyekben tömérédek a szemét.

Miért kell a molnárnak oly komplikált költséges tisztogató gépeket tartani? Miért kell számot vetnie azzal, hogy a garatra öntött gabonából 5% a hulladékba megy?

Felélet rá: Mert a gazdálgnak sok konkolyt, rozsnokot és más gyommagot meg port szállít neki a gabonával.

Nem hallottam azonban még egy molnártól se, hogy a gazdát ezért kérdőre vonta, sőt esetleg azzal vádolta volna, hogy gabonáját rosszul tisztogtatván, elmeszermisistást akart volna elkövetni; utójjára még magát a jó Urísten panaszolta a gazda, pedig majdnem egyedül maga a gazda az oka, ha szemetes a piacra hozott gabonája. A rozsla ellen alig tud védekezni a gazda, de hiszen ez nem is hoz létre tisztátlan gabonát, hanem csak silányat; az fűszög ellen azonban már némileg védekezhetik, s ha mégis tényleg volna összezatlan fűszög a gabonájában, tartson erős szelőkő rostakát, azok majd kiviszik úgy az egész mint az összetört fűszögyököt.

Az 1889-ik év tömérédek egy búzát hozott nekünk, melyek finom kekes fuvallattal vannak bevonva; a gazda nyakán hagyjuk-e ezt, csak azért mert a buza szakállkái egy kicsit szürkös színeződtek? A molnár az ő jó gépeivel segít ugyan ezen a bajon is, de már azt nem akadályozhatja meg, hogy az fűszögszórók egy eszékely része a korpában vissza ne maradjon. Legtöbb páz gazda indítatva érezte magát a malmkó által szállított búzakorpat egy kísérleti állomáson megvizsgáltatni és — horribile dictu — a korpában egypár fűszögszórót találtak. A vizsgálok kimondták, hogy az úkrók elmeszermisere meg van hamisítva. Mi molnárok azonban azt mondjuk:

*) Ezt a hangulatteljes epistolát a „Die Mühle“ cz. német szaklapból vettük át.

Besatzfreies Getreide.*)

Vorwärtsmühle, 1890.

Mein lieber Meister Stein!

Unser lieber Herrgott lässt auf dem Felde gleichzeitige Weizen, Roggen, Rade, Trespel, Vogelwicke und anderes wachsen, und wenn gerade ein ungünstiger Sommer ist, bedeckt er den Weizen mit Brand, Rost und andern Pilzen, theilt dem Roggen Mutterkorn mit oder lässt zwischen denselben Knoblauch und ähnliche duftende Früchte spriessen.

Der Landwirth soll sein Möglichstes thun, um all, die Unkräuter zu unterdrücken, er soll den Weizen vor der Einsaat mit Vitriol beizen, er soll den Acker entwässern, so reichlich bearbeiten, möglichst nur Drillkultur anwenden, dass die Keime des Unkrauts unterdrückt werden; der ausgestreute Samen soll goldrein sein und dennoch finden sich nach der Ernte, nach dem Dreschen alle eben gesagten Unreinigkeiten und noch vieles Andere im Getreide vor. Saubere Reinigungsmaschinen, starke Gebälge, Ausleseschünen (Triums), Tararen müssen das Getreide so herstellen, dass kein Unkraut darin enthalten ist, sobald dasselbe zum Verkauf angeboten wird.

Nur Weizen- und Roggenkörner sind menschliche Nahrungsmittel und dennoch versorgen die Landwirthe die Märkte, die Mühlen mit Getreide, worin Unmassen von Urnat enthalten sind.

Warum muss der Müller auf so zusammengesetzte kostbare Reinigungsmaschinen halten? Warum muss derselbe sich 5% Abgang von dem aufgeschütteten Getreide rechnen?

Antwort: Weil der Landwirth zu viel Rade, Trespel, andere Sämereien und Staub in seinem Getreide mit zur Ablieferung bringt.

Ich habe indes noch von keinem Müller, der deshalb den Landmann zur Rechenenschaft gezogen oder ihn gar beschuldigt hätte, durch schlechte Reinigung seines Getreides eine Lebensmittelverfälschung versucht zu haben; am Ende würde der Landwirth ungerathener Weise über unsern lieben Herrgott Beschwerde geführt haben, und doch ist der Landwirth fast nur allein daran schuld, wenn Besitz im zum Markt gebrachten Getreide vorhanden ist. Gegen Festschaden hat der Landmann kaum ein Mittel, derselbe verursacht auch nicht nothwendig, sondern geringes Getreide; gegen Brand kann sich der Landwirth indes einigermassen schützen und wenn wirklich solcher noch unzerklopft in die Mühle enthalten ist, so soll der Landmann sich solche kräftige Windfegen halten, dass die vollen und auch zertrümmerten Brandkugeln ausgeblasen werden.

Der Jahrgang 1889 bringt ungeheure Massen ganz feine angeblauten Weizen; soll derselbe dem Landwirth auf dem Hals gelassen werden, weil die Weizenährchen einen wenig grauen Schein haben? Der Müller bewilligt vermöge seiner guten Maschinen auch diesen Uebelstand, kann aber nicht hindern, dass geringe Theile der Brandsporen in der Kleie belassen werden. Da haben sich nun jüngst einige Landwirthe bezogen gefunden, die von Mühlen gelieferte Weizenkleie in einer Versuchsanstalt prüfen zu lassen und horribile dictu — dieselbe hat in der Kleie einige Brandsporen gefunden. — Verfälschung der Nahrungsmittel der Ochsen lautet der Ausspruch der Untersucher. Aber wir Müller meinen:

— Kollege in der Erzeugung von Nahrungsmitteln,

*) Wir übernahmen diesen stimmungsvollen Brief aus der „Mühle“.

Ó gazda, kollegának az élelmiszerek előállításában! Tisztelegem meg először bízhat az fizetés-szaporítot, akkor a molnár korjájában se lesz. A kálföldről behozott sok korpát, a melynek gyakran csak a neve az, egyebet pedig mindentelők pótszerek keveréke, mertán lehet a kísérleti állomások figyelembe ajánlani. Találmanak az oktalan állatok e táplálékban nem csak mindentelők szószóztott gyommagyat, de orosz földet, miltusi iszapot és más egyebet is.

Ila Ön, kedves mester uram, e soraimat lehetőleg széles lörkökben, kivált pedig gazdák körében, elterjesztene, akkor nem ismernek annyira félre a molnárokat, ellenben egy kicsit meg volnának világitva azok a kereskedők, a kik behozták a kálföldi takarmányanyagot, a melynek, nagyon egyénen szólván, inkább olla porloda lehetne a neve.

Sok szeretnéssel!

Hengeri, öreglegény.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

Az országos magyar malomgyesület igazgató-választásán a hó 29-én *Burchard* Konrad főrendiházi tag elnök-tele által rendes havi ülését tartotta. Melyen *Freiszléder* Nándor és *Rotnding* István alelnökek, hatvani *Deutsch* Sándor, *Krausz* Lajos osz. képviselő, *Hoggenacker* Róbert, lokálból *Brüll*, *Déry*, *Meyer*, *Orany*, *Schlaissner*, *Schwecker*, *Zickler* igazgatók urak, valamint a helyeségi állat kimentett *Buck* és *Rieger* igazgatók képviselői *Schwarz* és *Bucher* igazgató urak vettek részt. Irásban kimentve *Hein* ág. (N.-Kikinda).

A múlt évi november 21-ikén tartott utolsó ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után a szakbizottságok jelentését, jelesül az ügyvezető, a tarifai és a pénzügyi bizottságok jelentéseit terjesztették elő s azok kapcsán a következő tárgyak tevéteit támaszközi tárgyává:

1. *A budapesti malom havi statisztikájának újbeszerzése s a vidéki malomok rák kiterjesztése*, mely kérdés behatóan tárgyalatván, a legközelebbi ülés napirendjére kitűzött határozattal azzal a hozzátevéttel, hogy a budapesti malom statisztikájának egybeállításra egyelőre az eddigi szokás szerint tartótnék, de hogy a malomok annál közegei, kik pontatlan megjelenés által az összehállást akadályozzák avagy meghiúsítják és zavarják, 10 forint rendeltetésnek vettenek alá, továbbá, hogy az illető közleg egybehaltatása esetleg legalább 3 nappal előbb történjék.

2. Az egyesületi elnök ő méltóságának a kereskedelemügyi miniszterium tartható bizottságába tagul kinevezése érdemteljes tudomású vételet, ép úgy helyeslti tudomású vételet a szakbizottsági vélemények a magyar kir. államvasutaknak a 8 kross *buzenactatúro* vonatkozólag úgyszintén *Osoinnak* I. (Fünne) részéről a *liztkitel* előmozdítása ügyében benyújtott kérvény elintézése iránt is (I. lapunk 2. számat a 44. oldalon).

A Budapesti fővárosi tanács azon megkeresése folytán, hogy a *fűdörös díjazásba újból lenendő megállapítása* ügyében tartandó tanácskozásnál hoz egy lak kildessék ki, az egyesület ezzel *Freiszléder* alelnök urat bizzta meg, továbbá a kereskedelmi kamara azon megkeresésére, hogy a *malomipar 1889-iki riasztásáról* jelentés léteséck, kikildetnek *Brüll* és *Déry* urak, valamint az egyesület titkára, vértől pedig a titkár azon kérelmére, hogy kifűln bizottság alakítsassék a *helyi haltelek-költés előmozdítására*, kikildetnek *Freiszléder* és *Brüll* urak, kik *Burchard* elnök és *Rotnding* urakkal egyetértéleg meg fogják tenni a szükséges intézkedéseket.

Landwirth! Ziehe erst die Brandsporen aus deinem Weizen heraus, dann wird der Müller keinen in seiner Kleie haben. Die viele aus dem Ausland eingeführte Kleie, die vielfach nur den Namen davon hat, eine Mischung von vielen Ersatzmitteln, ist der Beachtung der Versuchsstationen zu empfehlen, da würden dieselben nicht bloß alle Arten getriebene Sämerchen, nein russische Erle, Nilschlamm und anderes in der Speise für die Unvernünftigen finden.

Können Sie, mein lieber Meister Stein, meinen Worten leichtere Verbreitung, besonders jedoch in landwirthschaftlichen Kreisen, verschaffen, dann würden die Müller weniger verkannt dastehen, die Einfuhrhändler des ausländischen Futterstoffes, ich möchte ihn nur milde mit olla porloda bezeichnen, eine kleine Belandung erfahren.

Glück zu!

Der Altgeselle Walzer.

VERBANDSACHRICHTEN.

Der Directions-Ausschuss des ung. Landes-Mühlen-Verbandes hielt am 29-ten I. M. unter Vorsitz des Präsidenten, Magnatenhausmitgliedes *Comrad Burchard* seine ord. Monatsitzung, an welcher die Vicepräsidenten *Dir. Fend. Freiszléder* und *Dir. Stefan Rednding*, die Herren *Alexander v. Dötsch*, *R.-Abg. Ludwig v. Krausz*, *Robert Hungenbacher*, die Herren *DD. Brüll*, *Déry*, *Meyer*, *Orany*, *Schlaissner*, *Schwecker*, *Zickler*, sowie in Vertretung der durch Krankheit entschuldigten *DD. Buck* und *Rieger* die Herren *DD. Schwarz* und *Bucher* theilnahmen, Entschuldigti ist brieflich Herr *Dir. Hein* (Gr.-Kikinda).

Nach Verlesung und Autheuticirung des Protokolltes der Sitzung vom 21. November 1889 werden Berichte der Sonderausschüsse u. zw. des Geschäftsführenden, des Tarif- und Finanz-ausschusses vorgelegt und im Anschlusse an diese folgende Gegenstände der Berathung unterzogen: 1. *Die Organisation der Monatsstatistik* der Budapestter Mühlen und die Ausbreitung derselben auf die Provinzmühlen, welche Frage eingehend verhandelt, auf die Tagesordnung der nächster Sitzung zu setzen und beschlossen wurde, die Zusammenstellung der Statistik der Budapestter Mühlen vorläufig nach der bisherigen Geoplogenheit zu veranlassen und der Bestimmung, dass jene Organe der Mühlen, welche durch unpunktliches Erscheinen die Zusammenstellung verhindern oder stören, einer Ordnungstrafe von 10 Gulden unterzogen werden, ferner dass die Einberufung der betreffenden Organe von nun an immer mit 3 Tagen früher zu erfolgen hat. 2. *Die Erennung des Herrn Verbandspräsidenten* zum Mitgliede der Tarifcommission im Handelsministerium wird dankend zur Kenntnis genommen, ebenso wird die Relation des Tarifausschusses über die Zusage der ung. Staatsbahn betr. die 8 Kr. *Weizenactie* und über das Gesuch Herrn *Osoinnak's* (Fünne) wegen *Unterstützung des Exportes* (siehe Nr. 2. des Verbandsorgans, Seite 44) genehmigend zur Kenntnis genommen.

Auf Einladung des Magistrates der Hauptstadt Budapest, ein Mitglied zu den Beratungen über *Neufeststellung der hauptst. Tarife* zu entsenden, wird Herr Vicepräsident *Freiszléder* delegirt, ebenso auf Ersuchen der Handelskammer, über die *Verhältnisse der Mühlenindustrie* im Jahre 1889 einen Bericht zu erstatten, die Herren *Brüll*, *Déry* und der Secretär, schliesslich auf Ersuchen des Secretäres, zu den *Vorbereiten der Cultur-Ausstellung* in Wien ein Special-Comité zu entsenden, die *Hll. Freiszléder* und *Brüll* delegirt, welche letztere im Vereine mit den *Hll. Präsidenten Burchard* und *Rotnding* die nöthigen Verfügungen treffen sollen.

Als neue Mitglieder wurden angemeldet und zwar als

Uj tagokul bejelentettek, még pedig *reales* tagokul, a hollandiai mezőgazdasági és telepítési társaság Verscezen (Zichyfalvi múltjának) és *Krémer* Samu Dessen; pártoló tagokul *Berger* testv., *Geitner* és *Rausch* (Budapest), *Hoffmann* S. és V. (Budapest), *Rombauer* és társa (Rio de Janeiro), *Seeger* Lajos (Port Said), *Reoner* Károly (Drezda), *Scherz* M. J., *Grünhut* és fia, *Löwinger* és fia, *Lesoner* H., *Reichenfeld* Ignác és fia, *Stein* és *Klein* (Nagy-Kamizsa).

Haus H. unak (Budapest) azon kéréln, hogy szabadalmazott biztonsági zsákkötési módszere eldöglassék, *Burchard* és *Zickler* igazgató urak pártoló felszólása után egy intézkedett el, hogy ezen szabadalom használati joga az egyeslett összes matomtagjai számára általánosságig fizetése mellett megszerzessék, s azon malnak, a kik ezen szabadalom igénybe akarják venni, köteleztessenek az új költési módszer behozatalának bejelentése.

A pénzügyi bizottság jelentése az 1889-iki számadási állapotról a pénzárkézelési-és vagyon-kimutatások felolvasása után tudomásul vétetett, s elrendeltett a számvizsgáló-bizottság összehívása; az 1890. évi előirányzat 9655 ft bevétellel és 9200 ft kiadással megállapították s a közgyűlés el-terjesztése határozottatik.

Végül *Redeány* alelnök ur javaslataira elhatározottatik, hogy az igazgató-választmány húsepi jövőben d. u. 4 órára hivassanak egybe, továbbá *Freiszléter* alelnök ur javaslataira az igazgató-választmány köszönettel fejezi ki a pesti hengermalom-társaságnak az egyesített pénztár kezéleséért.

TARIFA-ÜGYEK.

Refekezési és szállítási díjkezezmények.

Leist és *Arélmények*, Oestr. nagy. államvasutak igazgatósága Budapest, Arad, Csaba, Gósnay, Debreczen, Eger, Gyöngyös, Hatvan, Kőtegyháza, Kolozsvár, Miskolc, Nagyvárad, Nyiregyháza, Szatmár, Szentos, Szolnok (telepítványudvar) állomásokról az Aussig-Teplitzer Bahn, a csehi nyugati vasút, a volt Prag-Duxer és Dux-Bodenbacher vasút, a Budechbacher Bahn és a Xussdorf-Eger vonal, valamint az osztrák es. k. államvasutak (Csehszágban fekvő egyéb állomásaira, Prága, Teplitz, Nusse-Vrsovic, Klosterneuburg és Karlsbad kivételével), továbbá Kolocyan, Miroschau, Kornenburg és Stockerau állomásokra, leengedős f. é. február végéig 16 kr., f. é. március 1-től december 31-ig 21 kr.; továbbá a csehi Nordbahn, az österr. Nordwest- és sildnorddeutsche Verbindungsbahn, a csehi Commercialbahn, az osztr. nagy. államvasutársaságnak Wolkersdorf (incl.) északra fekvő állomásaira, (excl. Laube és Tetschen rakodó-belyekek), továbbá Kolocyan, Miroschau, Jedlese, Kornenburg és Stockerau állomások, továbbá az Olmütz-Trieblitz vonal állomásaira, továbbá Prága összes pályaudvaraira, továbbá Teplitz mellett pályaudvaraira, valamint Nusse-Vrsovic és Karlsbad állomásokra 13 kr. illetve 18 kr., az i. különleges díjazás határozatnyáinak érvényben tartásával való feladásoknál (utánraj. előírás nélkül), visszatérési útján, a feladóra szóló csehi, fel. vez. előmutatási mellett.

Losoncz, Putnok, Beregszász, Szeghalom és Ungvár állomásokról az osztrák államvasutak Wolkersdorf-Brünn és Grussbach Zsám (incl.) állomásaira, az Österr. Nordwestbahn Kornenburg-Zsám vonalának Wolkersdorf állomásköré, továbbá a Beregszász, Szeghalom és Ungvár állomásokra feladott szállítmányokra vonatkozólag az Österr. Nordwestbahn Zsám-D-Érd állomásköré, leengedős 13 kr., f. é. február hó végéig való érvényesség mellett, és 18 kr., f. é. március hó 1-től december végéig; továbbá a es. k. osztr. államvasutak St.-Andrá-Wiöden-Eger és Gmünd-Soleslau (excl.) vonalaira 16 kr. illetve 21 kr. Arad, Csaba, Kőtegyháza, Kolozsvár, Nagyvárad, Szentos, Szolnok (telepítványudvar) állomásokról, a Kaiser-Ferdinands-Nordbahn Wien-Marchegg és Debreczen, Eger, Gyöngyös, Hatvan állomásokról a Kaiser-Ferdinands-Nordbahn Peranot (excl.) és Prossnitzól (excl.) délre fekvő állomásaira, kivéve a Wien Marchegg vonalról leengedős 10, illet. 15 kr. mindre néve az i. külön. díjaz. határoz.

ordentliche Mitglieder die holländische landw. und Colonisations-Gesellschaft in Versce, Zichyfalvaer Kunstmühle) und Sammel von *Krémer* in Doss, als *unterstützende* Mitglieder: Brüder *Berger* (Budapest), *Geitner* u. *Rausch* (Budapest), *S. u. W. Hoffmann* (Budapest), *Rombauer* & Co. (Rio de Janeiro), Ludwig *Seeger* (Port Said), Carl *Reoner* (Dresden), M. J. *Scherz*, *Grünhut* & Söhne, *Löwinger* & Söhne, H. *Lesoner*, Ig. *Reichenfeld* Söhne, *Stein* u. *Klein* (Nagy-Kamizsa).

Ein Gesuch des Herrn H. *Haus* (Budapest) wegen Acceptirung seiner pat. *Sicherheits-Säcke-Bindmethode* nach dem Fürsprache seitens der III. D. *Zickler* und *Burchard* wird dahin erledigt, dass das Verbotrecht dieses Patentes gegen ein Pauschale für alle Mithilfenutzer des Verbotens erworben werden soll, und jene Mühlen, die dieses Patent in Anspruch nehmen wollen, zur Anmeldung der Einführung der neuen Bindmethode verhalten werden sollen.

Die Berichte des Finanzausschusses über die Rechnungs-lage per 1889 werden nach Verlesung der Cassagehaltungs- und Vermögens-Ausweise zur Kenntniss genommen und die Einberufung des Rechnungs-Revisions-Comités verordnet, der Voranschlag per 1890 wird mit 9655 fl. Einnahmen und 9200 fl. Ausgaben festgestellt und der generalversammlung vorzulegen beschloßen.

Schliesslich wird auf Antrag des Herrn Vicepräsidenten *Redeány* beschloßen, die Sitzungen des Directions-Ausschusses für die Zukunft auf 4 Uhr Nachmittag einzuberufen, ferner wird auf Antrag des Vicepräsidenten *Freiszléter* der Pester Wäsmühl-Gesellschaft für die Cassageabgung des Verbandes der Dank des Directions-Ausschusses ausgesprochen.

TARIFARISCHES.

Refectien und Frachtbegünstigungen:

Mehl und *Mahlproucte*, Directorium der priv. österr.-ungar. Staatsbahnen-Gesellschaft in Budapest, Von Arad, Csaba, Gósnay, Debreczen, Eger, Hatvan, Gyöngyös, Hatvan, Kőtegyháza, Kolozsvár, Miskolc, Nagyvárad, Nyiregyháza, Szatmár, Szentos, Szolnok (Freckenbahnhöf) nach Stationen der Aussig-Teplitzer Bahn, der böhm. Westbahn, ehemaligen Prag-Duxer und Dux-Bodenbacher Bahn, der Budechbacher Bahn und der Linie Xussdorf-Eger, sowie der übrigen in Böhmen gelegenen Linien der k. k. österr. Staatsbahnen (excl. Prag, Teplitz, Nusse-Vrsovic, Klosterneuburg und Karlsbad), ferner nach Kolocyan, Miroschau, Kornenburg und Stockerau Nachlass bei Gültigkeit bis Ende Februar d. J. 16 kr., von 1. März bis 31. December d. J. 21 kr.; ferner nach Stationen der böhm. Nordbahn, der österr. Nordwest- und sildnorddeutschen Verbindungsbahn, der böhm. Commercialbahn, nach den nördlich von Wolkersdorf (incl.) gelegenen Stationen der österr.-ungar. Staatsbahnen-Gesellschaft (excl. Laube und Tetschen Landungsplatz, weiters Kolocyan, Miroschau, Jedlese, Kornenburg und Stockerau und den Stationen der Strecke Olmütz-Trieblitz, ferner nach Prag sämtliche Bahnhöfe und Teplitz beach-Bahnhöfe, sowie nach den Stationen Nusse-Vrsovic und Karlsbad 13 kr., respective 18 kr. bei Aufgabe unter Aufrechthaltung der Tarifbestimmungen für Güter des Specialtarifs I (ohne Reutensvorschrift), im Rückvergütungswege gegen Or.-Aufg.-Recep. auf Versender lautend.

Von Losoncz, Putnok, Beregszász, Szeghalom, Ungvár nach Stationen der Linie Wolkersdorf-Brünn und Grussbach-Zsám (incl.), der österr.-ungar. Staatsbahnen-Gesellschaft, nach Stationen der Linie Kornenburg-Zsám (incl.), der Österr. Nordwestbahn, ferner jedoch nur rückseitlich der Sendungen von Beregszász, Szeghalom und Ungvár, nach Stationen der Linie Zsám-D-Érd der Österr. Nordwestbahn, Nachlass 13 kr. bei Gültigkeit bis Ende Februar d. J. und 18 kr. vom 1. März bis Ende December d. J., ferner nach Stationen der Linien St. Andrá-Wiöden-Eger und Gmünd-Soleslau (excl.), der k. k. österr. Staatsbahnen 16 kr., resp. 21 kr.; von Arad, Csaba, Kőtegyháza, Kolozsvár, Nagyvárad, Szentos, Szolnok (Freckenbahnhöf) nach südlich von Sternberg und Weisskirchen gelegenen Stationen der Kaiser Ferdinands-Nordbahn (excl. der Strecke von Wien bis Marchegg) und von Debreczen, Eger (Erlau), Gyöngyös, Hatvan nach dem südlich von Peran (incl.) und Prossnitz (excl.) gelegenen Stationen der Kaiser Ferdinands-Nordbahn (mit Ausnahme

műanyaink fenntartása mellett, megerőltény előírása nélkül, visszatérési útján, a feladóra szóló erd. fel. vev. előmátatása mellett.

Budapestről M. Á. V. dumapárti leherpályáivá, Józsefváros, Lipótváros, Kelemenál és déli vasút pályáivá, az osztr. m. állanvasút Olmütz-Trieblitz állomásaira, a méhrisch-schlesische Centralbahn és a Kaiser-Ferdinand-Nordbahn (kivéve a Marchegg Wien vonal állomásait) állomásaira, legengés 11 kr., f. e. február hó végig váltó érvényesség mellett, és 16 kr., f. e. márczus hó 1-től december 31-ig; továbbá Miskolczi-Brünn (mel.) és Streitzlitzlói Orkrisoig (incl.), Studenetzlitzlói (fr.-Meseritsch) (incl.) valamint Józsefváros (vörös) állomásokra — osztr. magy. állanvasút — továbbá a Kaiser-Ferdinand-Nordbahn Bisenz-Pisk, Brünn, Hüllén és Nagpelléd állomásaira 8 kr., illetve 13 kr., és az osztr. magy. állanvasút Magyar-Headsch, valamint a Kaiser-Ferdinand-Nordbahn Headsch állomásaira 2 kr., illetve 7 kr., az 1. kílbnl, díjszállás határozatánának érvényben tartása mellett (a megerőltény előírása nélkül, visszatérési útján, az erd. fel. vev. előmátatása mellett).

Budapestről, M. Á. V. dumapárti leherpályáivá, Lipótváros, Józsefváros, Kelemenál és déli vasút, állomásaink az Ausztr-Tepitz-Brünn, a Bólm, Westbahn, a volt Prag-Duxer és Dux-Idolenbacher-Bahn, a Puscheltrader Bahn és a Nussdorf-Eger vonal, valamint a Gedsországban fekvő vonalak állomásaira (excl. Prag, összes pályáivá), Tepitz minikkel pályáivá, Ausztr-Vrsovic, Klosterneuburg és Karlsbad; továbbá Bókevezon Mírschbau, Korneuburg és Stockerau állomásokra, legengés f. e. február végig 18 kr., f. e. márczus 1-től december 31-ig 23 kr.; továbbá Bólm, Nordbahn, az Oester. Nordvestbahn és Süd-norddeutsche Verbindungsbahn, a Bólm, Commercialbahnen, az osztr. magy. állanvasút Wolfersdortföld (incl.) északra fekvő állomásaira, (excl. Laube és Tetschen rakodóhely, továbbá Bókevezon, Mírschbau, Jedlese, Korneuburg, Stockerau, az Olmütz-Trieblitz vonal állomásait és a IV. csoport alatt jegyzett állomásait). Prágába és Tepitzbe az összes pályáivá, valamint Ausztr-Vrsovic és Karlsbad állomásokra, legengés 13 kr., illetve 18 kr., az 1. kíl. díjsz. határozatánának fenntartása mellett, útján előírása nélkül, visszatérési útján, a feladóra szóló er. fel. vev. előmátatása mellett.

Gömbös és repesz. Osztr. magy. állanvasútról. Loco Toponyáról Béshe St. E. G. legengés 29 6 kr., 10 000 kg. feladása mellett, érvényes f. e. december hó végig, átvonulási útján és legengés 36 6 kr., 500 wagonrakomány szállítása mellett, mely minimális mennyiségbe a kedvezmény tartama alatt Győre és Budapestre szállított kőfenéket is beleszámlítanak, 10 000 kg. feladása mellett, érvényes f. e. szeptember hó végig, visszatérési útján, erd. felad. vev. felmátatása mellett.

der Strecke von Wien bis Marchegg; Nachlass je 10 bezw. 13 kr., sämtl. unter Aufrethaltung der Spec-Tr. I bei Aufgabe ohne Routenvorschreibung in Rückvergütungswege gegen Or.-Aufg.-Receipt auf Versender lautend.

Von Budapest St. E. G. Donauufer-Frachtenbahnhof, Josefstadt, Leopoldstadt, Kelemenál und Südbahnhof nach den Stationen der Strecke Olmütz-Trieblitz, der Oester.-ungar. Staats-eisenbahn-Gesellschaft, der Méhrisch-schlesische Centralbahn und der Kaiser-Ferdinand-Nordbahn (excl. der Stationen der Strecke Marchegg-Wien), Nachlass 11 kr. bei Gültigkeit bis Ende Februar d. J. und 16 kr. vom 1. März bis 31. December d. J., ferner nach Stationen von Miskolc bis Brünn (incl.) von Streitz bis Orkriso (excl.) von Studetz bis fr.-Meseritsch (incl.), sowie nach der Station Bisenz (Stadt) der Oester.-ungar. Staats-eisenbahn-Gesellschaft, ferner nach Bisenz-Pisk, Brünn, Hüllén und Nagpelléd, der Kaiser-Ferdinand-Nordbahn 8 kr., resp. 13 kr. und nach Ungar. Headsch (Stadt), der Oester.-ungar. Staats-eisenbahn-Gesellschaft und Headsch der Kaiser-Ferdinand-Nordbahn 2 kr., bezw. 7 kr. unter Aufrethaltung der Tarifbestimmungen für Güter des Spec-Tr. I. (die Frachtreise dürfen keine Routenvorschreibung enthalten) im Rückvergütungswege gegen Or.-Aufg.-Rec.

Von Bpest St. E. G. Donauufer-Frachtenbahnhof, Josefstadt, Leopoldstadt, Kelemenál und Südbahnhof nach den Stationen der Ausztr-Tepitz Eisenbahn, der Bólm, Westbahn, der ehemaligen Prag-Duxer und Dux-Balenbacher Bahn, der Puscheltrader Bahn und der Linie Auszstr-Eger, sowie der übrigen in Bólmén gelegenen Linien (excl. Prag, sämtliche Bahnhöfe, Tepitzbele Bahnhöfe, Ausztr-Vrsovic, Klosterneuburg und Karlsbad), ferner nach den Stationen Bókevezon, Mírschbau, Korneuburg und Stockerau, Nachlass bis Gültigkeit bis Ende Februar d. J. 18 kr., vom 1. März bis 31. December d. J. 23 kr.; ferner nach den Stationen der Bólm, Nordbahn, der Oester. Nordvestbahn und Süd-norddeutschen Verbindungsbahn, der Bólm, Commercialbahnen, nach den nördlich von Wolfersdortföld (incl.) gelegenen Stationen der Oester.-ungar. Staats-eisenbahn-Gesellschaft (excl. Laube und Tetschen Landungsplatz, weites Bókevezon, Mírschbau, Jedlese, Korneuburg, Stockerau, den Stationen der Strecke Olmütz-Trieblitz und den unter Gruppe IV bezeichneten Stationen), nach Prag sämtliche Bahnhöfe und Tepitz sämtliche Bahnhöfe, sowie nach den Stationen Ausztr-Vrsovic und Karlsbad, Nachlass 13 kr., resp. 18 kr. unter Aufrethaltung der Bestimmungen des Spec-Tr. I und der Aufgabe ohne Routenvorschreibung in Rückvergütungswege gegen Or.-Aufg.-Receipt auf Versender lautend.

Getreide und Reps. Oester.-ungar. Staats-eisenbahn-Gesellschaft. Von Toponya loco nach Wien St. E. G. Nachlass 29 6 kr., bei Aufgabe von 10 000 kg. gültig bis Ende December d. J., im Kartirungswege und Nachlass 36 6 kr. bei Anlieferung von 500 Wagenladungen, in welches Minimalquantum auch die während der Dauer der Begünstigung nach Raab und Budapest verfrachteten Sendungen eingerechnet werden, bei Aufgabe von 10 000 kg., gültig bis Ende September d. J. im Rückvergütungswege gegen Or.-Aufg.-Receipt.

MŰSZAKI APRÓSAÓK.

A malomjártakól íresen forgásának jelzésére a zürichi telephon-társulat (Actien-gesellschaft für Electrotechnik in Zürich) villamos készüléket talál fel. Állították már elő különféle készülékeket, a melyek önműködőleg mutatják, ha valamely malomjáról víz hengerszékéből kifolyott az emény. Többnyire mechanikai készülékek használtak e célra, megkérdőrejték azonban már a villamos berendezések alkalmazását is, a melyek azonban hiányosaknak mutatkoztak annyival, hogy az érintkezési pontok nem voltak elegendő megyelőre a lezúrtól, a melynek lerakodása következtében könnyen megszakadhat a szolgálat. A fentebb említett villamos jelzőnek ez a hátrány meg van szüntetve, mert az érintkező helyek kémgétesen elváruak miáltal biztosítva van a mutató megbízható működése. Az új készüléket úgy is be lehet állítani, hogy a malomjár teljes kitérülése előtt jelentkezzék. Szorkezete egyszerű. Az érintkezés egy zárt fűvedényben, két befors-

TECHNISCHE MISCELLEN.

Einen elektrischen Leerlaufanzeiger für Malhänge hat die Züricher Telegraphengesellschaft, Aktiengesellschaft für Elektrotechnik in Zürich hergestellt. Man hat schon verschiedene Vorrichtungen hergestellt, welche selbstthätig anzeigen, wenn das Malgut in einem Malhänge oder Walzenstühle ausget. Meistens benutzt man dafür mechanische Vorrichtungen, doch hat man auch versucht elektrische Vorrichtungen zu verwenden, welche sich jedoch insofern mangelhaft zeigten, als die Kontakte zu wenig vor dem Melstauhe geschützt waren und daher infolge der Ablagerung desselben leicht ihren Dienst versagten. Bei den obengenannten elektrischen Leerlauf-Anzeiger für Malhänge sind diese Unvollkommenheiten beseitigt, indem die Kontaktstellen luftdicht eingeschlossen sind, wodurch ein sicheres Arbeiten des Anzeigers gesichert ist. Diese neue Vorrichtung kann auch so eingestellt werden, dass sie vor dem gänzlichen Auslaufen des Malhanges meldet, falls überhaupt ist einfach. Der Kontakt wird in einen verschiebbaren Glasgefäße zwischen zwei eingeschmolzenen Platin-füßen durch Quecksilber hergestellt. Verminderung der Kontakte durch

koskodni, mert kifáradn és nyomás igen forróvá teheti a hengereket, s azok közöppen megpattannak. Ha a fogaskerekek lerakódás van, cserélnék ki a kerekeket, látni fogjuk, hogy mindjárt jobban megy a dolgoz.

A villamos esengőket sok malomban még csupa fényüzésnek tekintik, mert értéküket még nem ismerék fel. Ha tekintébe vesszünk ma nagy készpénzhiányokat, melyeket az új drág- és segédgépek kiadnak, bizonyára minden molnár azonnal tisztában lesz vele, hogy ezeket jól is kell gondolni és jókárban feltartani. A villamos esengő-berendezés oly értékes eszköz, a mely a gépek jókárban tartására úgyszólván nélkülözhetlen. Megszűnik a hengereknél és malomjátékoknál fövesen való forgása, mert ez a berendezés sokszor mondia fel a szolgálatot. Gyakran előfordul, hogy a tele zsákokat nem akasztják le idejekorán, s emellego a gép megfőzódik, jön azután a molnár egy lüszingal, vagy valami eszközzel, és neki áll kalapálni a gépen. Ha ez az eljárás gyakrabban ismétlődik, az új malom csakhamar megteleződik kopottakkal néz ki. A villamos esengő-berendezés megakadályozza baleseteket is; mindig a kellő pillanatban kezd működni! A berendezésnek természetesen nem az a célja, hogy a molnárt teljes biztonságba ringasson, tehát hanyagga kétsé, de ellenőrzésre és tisztázásra szolgál. A esetély berendezési költség csakhamar buszán megérül; a ki gépeit szereti, az csakhamar meg is fogja húsosítani ez intézkedést.

A borszikkajk fészereje. A borszikkaj értéke nagyon függ fészerej és lapado képességétől. A fészerej határa alatt nem érjük a folytonos kifészést. A közpészere körülbőrt rendszeren még 12 cm.-rel kinyújtják meliőt szikkajk vágának fel, ez azonban nem elegendő a szikkaj fészerejét, mert az új szikkajk rövid idő múlva után kell fészelti. Jó szikkajk buzamosabb használat után is újra visszakapják fészerejüket. Ha időközönként a fészerejét megteüztetik. Ebből az következik, hogy a szikkajkát időnként való bevetése igen okos szokás, mint azt az alábbi nemrég történt kísérlet is bizonyítja. Egy pézsisztó egy időben teljű borszikkajk két vas-gyalupadra. A padok ugyanazon helyiségben állnak, egyforman munkát végeztek rajtuk, s a szikkajk is egy és ugyanazon tekeréshől voltak végző. Az egyik szikkajk északon mindig levelettek, a másikat azonban nem tágtolták meg. Ez utóból négyezer kellett utafészíteni, míg az előbbi csak egyszer, s mindon az nöbbi ugyan megkopott, hogy javítani kellett, az előbbi meg egészen jó volt.

Új igen jó kocsikentes. Ez a kocsis sokkal tovább marad a tengelyhez tapadva mint a régiék, mert csakis 14°-R-nél kezd otvádni. Megvan továbbá az az előnye is, hogy a kocsinál mi sem eszeget le belőle, továbbá, hogy jósdaga deházra is oloszab mind a közönséges vagy az angol keűes; még buzamosabb hajtásnál se okoz sürűlősdést és izzást. Alkatrészei a következők:

| | |
|-----------------|-------------------|
| 100 | fom fehér szurok, |
| 25 | » serts-zsr. |
| 6 $\frac{1}{2}$ | » vész. |
| 30 | » alany-fénylé. |

Ezen alkatrészek egy üsdnen megolvasszatlan, egymással jól összevetetnek. A viaszat legelősdő kell felolvasztani, mivel nehezebben olvad mint a többi anyag, s így nagyobb hőmék kell kitenni.

Megfogyott gépjól. Felmerült az a kérdés, vajjon a hordóban megfogyott gépjól megtartásra e-releti jósdagát vagy pedig elvesszi azt. A felelet erre a következő: A kocsipozs vagy répaszszóval készült tiszta olaj csak 22-25° hűlősdnél úgy meg, a fozólj pedig, mely a legzobó gépjól, csakis 28-30° C-nél, oly időnön, hogy megzervevelik, mint pl. a fuzdszr. Ezek az olajfélék a megfogyás által mi se vesztenek elvesszi jósdagukból, illette kényelőséggelük. Szüksé azonban, hogy oly tiszta olaj ritkán fordul elő a kereskedelemben, úgy, hogy azt ügyszólván csak a hirtől ismerjük, a nem tiszta olajnak pedig azon fordul meg a dolog, hogy mi van hozzájuk keverve. Hly keverék azonban annyira van, hogy azokat nem lehet mind elösdni, s éppen oly különbözök azoknak behatásai, s a fuzgnak hatása is az olajra. Vanunk azután gépezékek, a kik csak akkor juttatnak zsirt vagy kénősd a esapágyra, ha az már meg is meledelgett. Hly szak-értők a srtől olajat és a konzisztens zsirt szeretik, mert ezek csak

kommen, bis derselbe vollständig weg ist. Ich muss noch extra betonen, dass, wenn das Walzenpaar eingeschlimmt wird, nicht an Wasser gespart werden darf, die Zellen müssen in der Mitte springen. Wenn die Zahnräder Ansätze haben, so vertausche man die Räder, und man wird finden, dass es sofort besser ist.

Elektrische Klingen-Anlagen in Mühlen werden ab und zu als reiner Luxus bezeichnet, und der Werth derselben noch nicht erkannt wurde. Ich will mich an die hohen Geld-Ausgaben für die neuen Mahl- und Hilfsmaschinen, so muss jeder Müller vor selbst darauf kommen, dass diese Maschinen auch gut behandelt und erhalten werden müssen. Eine gute elektrische Klingen-Anlage ist nur ein wertvolles Mittel, das zur guten Erhaltung der Maschinen ganz unentbehrlich ist. Das lästige Leerlaufen der Walzen und Gänge hört auf, denn diese Einrichtung verspart nie. Es kommt öfters vor, dass die vollen Sätze nicht zur rechten Zeit abgehängt werden und infolge dessen die Maschine würgt. Dann kommt der Müller mit einem Knüttel oder sonst einem Werkzeug und hämmert auf die Maschine los. Wiederholen sich diese Vorgänge des Delettern, so sieht die neue Mühle binnen kurzer Zeit recht beschunden aus. Eine elektrische Klingen-Anlage verhindert auch Unfälle; sie tritt stets zur rechten Zeit in Thätigkeit! Diese Anlage soll allerdings nicht dazu dienen, den Müller in Sicherheit einzuhüllen, also ihn nachlässig zu machen, sondern sie soll zur Kontrolle und Aufforderung dienen. Die geringen Anlage-Kosten kommen ganz sicher wieder binnen Kurzen herein; wer seine Maschinen lieb hat, der führt die Anlage auch aus.

Spannkraft der Lederriemen. Der Werth der Lederriemen hängt viel von ihrer Spannkraft und ihrem Aufnahmevermögen ab. Mit der Grenze der Spannkraft ist die fort-dauernde Anspannung nicht gemeint. Eine mittlere Oelspannung wird gewöhnlich 12 cm. gedehnt, ehe sie zu Riemen zerschnitten wird, doch wird hierdurch die Spannkraft der Riemen nicht vermindert, denn neue Riemen müssen nachgespannt werden, nachdem sie kurze Zeit gelaufen sind. Doch auch gute Riemen erlangen ihre Spannkraft nach längerem Laufe wieder, wenn die Anspannung zeitweilig entfernt wird. Hieraus folgt, dass das zeitweilige Abwerfen der Riemen ein sehr verünftiger Branch ist, wie folgende anlässlich gemachter Versuche beweis. Ein Maschinenbauer legte zu gleicher Zeit auf zwei Eisen-Drehbänke neue Lederriemen auf. Die Drehbänke stellten in demselben Grade die gleiche Arbeit ab, während die Riemen ebenfalls von derselben Rolle geschnitten. Der eine Riemen wurde nun jede Nacht abgeworfen, während der andere nie gelockert wurde. Dieser letztere musste viermal nachgespannt werden, während sich dies bei dem erstern nur einmal nötig machte, und als jeder fast soweit abgemerkt war, dass sich seine Ausbesserung nötig machte, war dieser noch von ausgezeichneter Beschaffenheit.

Eine neue, sehr gute Wagenschmirt. Diese Schmirt leidet viel länger, als die gewöhnliche, beim Fahren an den Achsen der Räder haften, weil ihr Schmelzpunkt erst mit 34° R. eintritt. Ausserdem hat sie den Vorzug, dass beim Schmirren Nichts von ihr abtrifft und verloren geht, und dass sie ungeachtet ihrer Güte dennoch wohlfeiler, als die gewöhnliche, und die englische ist. Uebrigens erzeugt sie selbst bei längerem Fahren keine Reibung und Entzündung. Sie enthält folgende Bestandtheile:

| | |
|-----------------|---------------------|
| 100 | Pfund weisses Fett, |
| 25 | » Schwefelöl, |
| 6 $\frac{1}{2}$ | » Wachs, |
| 30 | » Wasserhol. |

Alle diese Stoffe werden zusammen in einem Kessel geschmolzen und recht unter einander gerührt. Das Wasser zuerst geschmolzen werden, weil es schwerer als die andern Stoffe schmilzt und daher einer stärkern Hitze ausgesetzt werden muss.

Behält Maschinenöl, welches in den Fässern gefahren ist, eine erste Güte ein, wenn es durch ein Fässchen aus Oel von Raps oder Rübsen gefriert erst bei einer Kälte von 22 bis 25° Gr., Baumöl, welches das beste Maschinenöl ist, erst bei einer Kälte von 28 bis 30° Gr. Celsius, in der Weis, dass es erstarrt, und die weis erstarretes Gänsefett, diese drei Oelen werden durch das Gefrieren nichts an ihrer ursprünglichen Güte, Schmierfähigkeit, Leier kommt nur reines Oel so selten im Handel vor, dass man dasselbe fast nur den Namen nach kennt, und die vermureinigten Oelen kommt es darauf an, was denselben beigemengt ist. Solcher Beunreinigung geht es aber so viele, dass es nicht möglich ist, dieselben alle anzuführen, und ebenso verschiednen sind auch die Einwirkungen derselben und die des Frostes auf das Oel. Es gibt aber auch solche Maschinenöle, welche einem Lager erst dann Fett oder Schmirre zukommen lassen wollen, wenn dasselbe bereits warm geworden ist. Solche Sachverständige ziehen dickes Oel und konsistentes Fett vor, weil dasselbe erst dann zu schmieren anfängt, wenn es durch

akkor kezdenek keletni, ha a csapadék melege már hígfolóssá tette az aljait, s nem szokik elgeget hűvösebb, hogy évenként mennyi olajat takarítsanak meg, de azt nem veszik tekintetbe, hogy ezáltal mennyivel többet szenvednek a csapadékok. A gépjárássoknak nincs okuk az ily nézetek mezeiföldön, mert hisz így többször is alulnak csapadékokal készülni. Azt azonban mindenki jegezzze meg, hogy a ledűlőfolyósító olaj a legjobbj.

Lizotes zsákokat bevarró **É. P. Donnel** Chicagoban Ill. oly gépet talált fel, mely a zsákokat, legyenek azok papírból, jutából vagy lenvásznából, sódrányval bevarrja. A gép, melyet egy szubansz elhatalít, hat ügyes zsákkötő munkáját elvégzi; a kötözési költség a szmegeel való kitéréshez képest kété-száz százalékkal olcsóbb!

KÜLÖNFELÉK.

Óriás elevátort adtak át a forgalomnak a múlt év végén Sz.-Férezet tengeri kikötőjében. Az első pillantásra az épület egy hatalmas fantasztikus vár benyomását teszi. Az egész épület hossza 210, szélessége 120 és magassága 84 láb; a tető felé nyílvíz torony emelkedik ki, a ezek emelik a gabonát, tehát ezek a talajonközeli elevátorok. Hat torony a part felé, kettő pedig a tengeri esztona felé van fordítva. Minden toronynak óriási fakémény alakja van, mely az épület aljától a tető csúsig emelkedik. Minden torony aljától egy hatalmas tartány képezi, mely magába foglalja a gabonát, a homot azt közvetlenül emelik a felső emeletekre, s innen nyílvíz esztonaszerep szűzes zomuosítván át öntik a nagy gabonafalókba. Ezeket a gabonát magukba felvesszők felváltva a nagy választékot el egymástól, s ily rekessék öntik ki a felső és alsó emeletre, közti óriási lért. Van 240 ily tartány, a melyek mindegyike 5000 pud (1 pud = 1638 kg; gabonát képes magába fogadni. Ezeket a tartányokat felül egy felhözlató szánuzott ajtó zárja el. A esztona felé fordított két elevátor szelvényen meg két külön torony építve, hogy a gabona a hajóról közvetlenül az elevátorba jutlasson. Az elevátor felső emeletén külön oszlopok vannak, gépekkel ellátva a gabona tisztogatására, osztályozására stb. Az alsó emeletet egész hosszában folyosók szelik, a felsőokli gabona befogadására. Az elevátor 1,300,000 pud gabonát képes magába fogadni, még pedig 1,000,000 pudot lazán felváltva és 300,000 pudot zsákokba. Egy óra alatt 800 tonnát lehet mozgatni.

A matimpár Dél-Afrikában. Mindenféle gabonát, búzát, rozst és tengeri átalánosan csak paraszta örömeik, még pedig annyira, hogy egyszerű felvités is elegendő. Itt ugyan nem követelik meg, hogy a liszt oly fehér legyen mint Németországban, de azért a pék szűzen látja a fehér és nem csomós lisztet. Tisztogatásra egy Eurokát és szitát egy különleges beugter használtnak. A mi a gabonát illeti főmérték minőség van itt képviselve, kezdve a pulat felvitelű búzán, egészen az igen keskeny kömzugig. Igen sok tengeri is örömeik fel, kivált a benzszilbék hoznak nagyon sokat. A molnárok azonban nem valami nagy barátai a tengeri dénsnek, mert nagyon megviseli a könek élességét. Az aratásból nem sokat lehet várni, mert ugyazólván nem is volt vetési idő, mivel márczusiól októberig Dél-Afrikában egy csepp se esett, minőlfogva a gabona és lisztárak is rohamosan emelkedtek. Legjobbik ártótt és árt még a szárazság a transvaal aranymezőnek. Johannsburgban, mely városnak huszezer lakosa van, mely négyzszáz mérföldnyire fekszik a parttól és kélszáz mérföldnyire nemesen vasúti összeköttetése, az egész fuvarozás úrközszeknek feladat. A fő kiásvást és esztkene az egész forgalom fenakatt. Az október 20-ától 27-ig terjedő ára 250 - 425 fr volt, a tengerre 150 fr, 1 font vagy 12 fr 30 sp. Fehér lisztet és burgonyát egyáltalán nem lehetett kapni, zárlatáról szó se volt. Minőlfogva most már megiffiót az esk, a helyzet kissé javult, fog, de a szárazság következményeivel még soká el fogunk húzódní, s a múlt évi termésből származó készletek esakhamar el lesznek fogyasztva; az idet történnel nem sokat lehet várni. A tengerit és burgonyát az esk főváltan csak most felvitik, a búzáknak azonban már vége, csak már megteleitosen éreittek

die Wärme des Lagers dünnflüssig geworden ist, und können nicht genug davon erzählen, wie viel Oel sie im Jahre ersparen, welchen Antheil sie nicht in Betreff der, was wir nicht die Frage machen wollen. Die Maschinenfabriken haben keine Veranlassung, solchen Ansiehen entgegen zu treten, denn dadurch haben sie öfter Lager anzufertigen. Das könnte sich aber jeder merken, der Maschinen zu thun hat, dass das dünnflüssigste Oel das Beste ist.

Máschine zum Zuziehen der Mehlsekte. **É. P. Donnel** in Chicago, Ill. hat eine Maschine, welche die Säcke, gleichgültig ob Papier, Jute oder Leinwand, mit Draht zu näht. Die Maschine, welche ein Juge bedienen kann, arbeitet sechs geschickte Stückzähler in den Säcken hinein und heraus; die Kosten gegen das Zuziehen mit Bindfäden verringert sich um zweihundert Prozent!

VERMISCHTES.

Ein Riesenlevator wurde am Schluss des *Vorjahres in St. Peteraburg* *Schleusen* dem Verkehe übergeben. Derselbe macht im ersten Augenblick den Eindruck eines phantastischen mächtigen Schlosses. Das Gesamtgebäude hat eine Länge von 210, eine Breite von 120 und eine Höhe von 84 Fuss; über dem Dach erheben sich acht Thürme und diese sind es, durch welche das Heben der Getreidelasten bewerkstelligt wird, also die eigentlichen Elevatoren. Sechs Thürme sind dem Ufer, zwei dem Seeanale zugekehrt. Jeder Thurm hat die Form eines riesigen hölzernen Scheinwerfers, der sich vom Boden des Gebäudes bis zum Dachfirst erhebt. Das Fundament jedes Thurmes bildet ein mächtiger Behälter oder Kasten zur Aufnahme des Getreides, von wo dasselbe direct nach dem oberen Stockwerke emporgelohet wird, um dort durch acht rinnenartige weite Gummischläuche in grosse Getreidekasten geschüttet zu werden. Diese Getreideaufnahmebehälter sind durch Wände von einander getrennt und füllen den riesigen Ramm zwischen den oberen und den unteren Flagen aus. Solche Getreideschüttbehälter gibt es 240, von denen jeder 5000 Pud (1 Pud = 1638 kg) aufzunehmen im Stande ist. Diese sogenannten Schüttbehälter oder Getreidebehälter schliessen oben mit einer einpurzuziehenden nummerierten Thüre ab, Gegenüber den beiden, dem Canale zugekehrten Elevatoren sind nach zwei besondere Thürme erbaut, um das Getreide direct vom Schiffe in den Elevator gelangen zu lassen. In dem oberen Stockwerk des Elevators befinden sich Abtheilungen mit Maschinen zur Reinigung, Sortirung des Getreides etc. Das untere Stockwerk ist in der ganzen Länge von Carriören durchschritten, die zur Aufnahme von Getreide in Säcken bestimmt sind. Der Elevator ist im Stande 1,300,000 Pud Getreide zu bergen, und zwar 1,000,000 Pud in Schüttung, 300,000 Pud in Säcken. Im Laufe einer Stunde ist er im Stande 300 t zu bewegen.

Müllerei in Süd-Afrika. Alles Getreide, Weizen, Roggen und Mais wird allgemein feinh unterzogen und zwar so flach, dass nur eine Aufschüttung ausreicht. Es wird hier zu Lande zwar das Mehl nicht so weiss verarbt, aber der Bäcker sieht ein weisses, stängelfreies Mehl gern. Als Reinigung wird hier eine Gareka und als Sieb ein gewöhnlicher Schiuder benützt. Was das Getreide betrifft, so sind hier eine Menge Sorten vertreten, von welchen Vollweizen bis zum sehr harten Steinkorn. Mais wird auch sehr viel vermahlen, besonders bringen die Eingeborenen sehr viel! Die Müller sind jedoch keine grossen Freunde von Maimahlen, weil derselbe die Schärfe zu sehr nimmt. Von der Getreidearte ist hier nicht viel zu erwarten, da es sozusagen keine Saatzeit gab, denn vom März bis Oktober fiel in Südost-Afrika kein Tropfen Regen und die Getreide- und Mehlerträge waren sehr rasch. Am meisten hatten und haben noch die Goldfelder in Transvaal von dieser beispiellosen Trockenheit zu leiden. In Johannsburg, einer Stadt von zwanzigttausend Einwohnern, vierundvierzig englische Meilen von der Küste entfernt und bis vierundzwanzig Meilen ohne Bahnverbindung, obliegt die ganze Transportverhinderung den Ochsenausien. Das Gras verdorrte und unterbrach fast allen Verkehr. In der Woche vom 20. bis 27. Oktober kostete in der Stadt ein Sack (200 Pfund) gewöhnliches Brodmehl 250 Fr, bis 425 Fr, Mais 150 Fr, 1 Pund Butter 12 Fr, 30 Rq. Weisses Mehl und Kartoffeln waren überhaupt nicht zu haben, von Gartengeräthe ist gar keine Rede. Da sich jetzt Regen eingestellt hat, so wird sich die Lage zwar etwas bessern, aber die Folgen der Dürre werden sich noch lange hinziehen und die Körntlie der vorigjährigen Ernte bald angezehrt sein; von der jetzigen Ernte ist nicht viel zu erwarten. Mais und Kartoffeln werden jetzt des Regens wegen erst geplündert, für den Weizen ist es jedoch verloh, denn dieser sollte ziemlich reichlich sein. Was die Laube die Ernte zu Anfang Dezember stattfindet, die Müllerei

kellene lennie, mint hogy itt az aratást december elején kezdi meg. A malomiparnak itt néh. meloz az állás, s a jövő évvel kell magát vizsgáltatnia. Harmarházt év óta nem volt ily nagy szárazság, s emellogya az élleml szorok árai igen magasak, 200 font finom búzaliszt ár 75 fr., közepes liszt 58 fr., szájtálatlan liszt 50 fr., egy zsák burgonyáé 20-25 fr., 100 font zab szalmakévekben 12 fr 50 rp., egy font vajé 5 fr.

KERESKEDELEM ÉS FORGALOM.

Malmaink 1889. évi üzleteredményei. A magy. árt. hitelbank egyesült malmai 1889-re 55.000 ft nyereséget lütnének fel, szemben az előző évi 7000 frttal. — Az *Eszébet gőzmalom-társulat* igazgatósága elhatározta, hogy a közgyűlésnek részvénytul 20 ft osztalék = 10% kifizetését fogja javasolni; egyúttal 30.000 frtot a tartalékalap javára írniak. — Az igazgatóság egyúttal *Bock* vezérigazgató indítványára *Schwarz* Ármin czégszövetőnek az igazgatói czímet adományozta. — A *Victoria-gőzmalom* igazgatósága elhatározta, hogy a közgyűlésnek 12 ft (= 8%) kifizetését fogja javasolni; azonkívül 62.000 ft lejárókora fordítatnak és 10.000 ft a tartalékalap javára írniak. — A *Pannónia gőzmalom-részvény-társulat* Budapest 1889-re a lejárók és értékesítések levonása után 10.645.46 ft fiztla nyereséget mutat fel, s az igazgatóság nem fogja osztalék kifizetését javasolni, miután erre a czélra a fenti összeg nem elég. — A *Concordia-malom* Budapest, mely indulvölég a lefolyt évben számos technikai újítást fogantatosított, s ennek folytán a fontos termelési hónapokban csak félérövel dolgozott, 1889-re nem fog osztalékot adni. — A *Debreceeni Latin-gőzmalom* igazgatósága elhatározta, hogy a f. é. március 2-án tartandó közgyűlésnek *osztalék* gyanánt az 1889-ben elért fiztla jövedelm 15% -ának kifizetését fogja javasolni, 42.000 frtot pedig az értékesítési alapra s egyéb tartalékra fog fordítani.

Visszafélések a lisztkereskedelemben. E ezim alatt a Die Mühle ezidei 4. számában követezőket írja: „Tjabb időben a kiskereskedelemben oly visszafélések fordultak elő, a melyek a malomiparra nézve valóságban pusztító hatásnak, s a vevőket clerikofeleletlenítik. Ezek a pékekkel való azon ugynevezett kitések, a melyeket mostanság részvénytársaságok és egy pár nagyobb magántulajdonos létesítet, a kik inkább a lényeges termelése mint megfelelő haszonra törekvesznek, s a kiknek — a mint mondják — az a céljuk, hogy az élel-rüstést biztosítsák. Ha az ily kitések határidőfizet volna, a melynek a minőség, mennyiség, ár és szállítási idő pontosan meg vannak határozva, akkor nem férne hozzá szó se. A dolog azonban nem így áll. A kitések a követező módon jön létre: Valamely jó munkaképességű malom - derek képviselője elad egy molnárnak pl. 600 vagy 1000 nássa lisztet, a vevő lelszése szerint buza, vagy rozslisztet, a mely a vevő kívánásához képest három egész hat hónap alatt szállítandó, sőt újabbban a szállítási határidőt az egész esztendőre kiterjesztik. E mellett minden egyes kitésekre nézve megállapodnak a legmagasabb árban, azzal a kikötéssel, hogy: illetőleg a napi áron, vagyis ha a gabona- és lisztárak emelkednek, akkor a megállapított ár érvényes, ha pedig esnek, akkor a vevő az azon idő szerinti napi árt köteles fizetni, fenntartja továbbá magának a vevő, hogy a kitéstől visszaféléjen, ha a napi árakra nézve nem tudnának meggyezni. Noha az ilyen fizetések sem a jözet ésszel sem a kereskedelmi szokásokkal össze nem férnek, mégis sokszor kötnék ilyeneket, s éppen a nagy termelésű bírú maltnak. A követezőket nagyon könnyű előre látni. Alaban a pillanatban, a mint az árak fölébe indulnak, a derek képviselőik egész raja

auf dem Lande bekommt dethalb einen harten Stand, sie muss sich auf höchstes Jahr vertragen. Seit sechsunddreissig Jahren ist keine solche grosse Dürre dagewesen und steten dethalb die Lebensmittelpreise sehr hoch. Hier kosten 200 Pfund feines Weizenmehl 75 Fr., Mittelmehl 58 Fr., ungeschliffen Mehl 50 Fr., der Sack Kartoffeln 20 bis 25 Fr., Hafer samt Strohe in Bündeln 12 Fr., 50 Rp. für 100 Pfund, das Pfund Butter 5 Fr.

HANDEL und VERKEHR.

Geschäfts-Ergebniss der Mühlen im Jahre 1889.

Die Vereinigten Mühlen der Ungarischen Creditbank weisen pr. 1889 einen Reingewinn von fl. 55.000 gegen fl. 7.000 im Vorjahre aus. — *Die Direction der Elisabeth-Dampfmühl-Gesellschaft* hat den Beschluss gefasst, der Generalversammlung die Auszahlung einer Dividende von fl. 50 pr. Actie = 10% in Antrag zu bringen. Gleichzeitig sollen dem Reservefond fl. 30.000 zugewiesen werden. — Die Direction hat ferner auf Vorschlag des leitenden Directors Bock dem Procuristen Armin Schwarz den Titel eines Directors verliehen. — *Die Direction der Victoria-Dampfmühle* beschloss der Generalversammlung die Auszahlung einer Dividende von fl. 12. — (= 8%) zu beantragen; ausserdem sollen fl. 62.000 auf Abschreibungen verwendet und fl. 10.000 dem Reservefond zugeführt werden. — *Die Pannonia Dampfmühl-Actien-Gesellschaft* in Budapest erzielte pro 1889 nach Abzug der Abschreibungen und Werthveränderungen einen Reingewinn von fl. 10.645.46 und wird die Direction, da dieser Betrag zur Vertheilung einer entsprechenden Dividende nicht ausreicht, die Vertheilung einer solchen nicht beantragen. — *Die Concordia-Mühle in Budapest*, welche bekanntlich im abgelaufenen Jahre in ihrem Erlablissem eine Reihe von technischen Neuerungen einführt, in Folge dessen in den wichtigsten Productionsmoaten nur mit halber Kraft gearbeitet werden konnte, wird pro 1889 keine Dividende vertheilen. — *Die Direction der Latin-Mühle in Debrecein* hat den Beschluss gefasst, der am 2. März l. j. abzuhaltenden Generalversammlung vorzuschlagen, von dem im Jahre 1889 erzielten Gewinn 15% als Dividende den Actionären auszubezahlen und fl. 42.000 dem Werthverminderungs-Fond und sonstigen Reserven zuzuwenden.

Ueber Misshände im Mehlhandel schreiben

„Die Mühle-folgende Aulassungen. In jüngster Zeit haben im Mehlhandel Misshände um sich gegriffen, welche geradezu zerstörend auf das Gedeihen der Mülerei und einflussreich auf die Abnehmer wirken. Es sind dies die sogenannten Abschüsse mit Bäckern, die jetzt von Aktiengesellschaften und einigen grösseren Privatbesitzern, die mehr eine grosse Erzeugung als einen entsprechenden Nutzen anstreben, vielfach eingegangen werden und den Ware verkaufen, sich — wie sie sagen — den Absatz zu sichern. Zwick im ein solcher Abschluss ein Zeitgeschäft, wie solche von vielen Mühlen mit Händlern erfolgen, bei den Sorte, Menge, Preis und Lieferzeit genau bestimmt werden, so wäre darüber nichts zu sagen. Dem ist jedoch nicht so. Der Abschluss wird folgendermassen zustande gebracht: Der richtige Vertreter einer leistungsfähigen Mühle verkauft einem Bäcker z. B. 600 bis 1000 Zentner Mehl, nach Belieben des Käufers Weizen oder Roggenmehl, lieferbar in drei bis sechs Monaten nach Verlangen des Käufers — in neuester Zeit wird die Lieferzeit sogar auf's ganze Jahr ausgedehnt, dabei wird ein Höchstpreis für jede Sorte vereinbart mit der Klausel; bezw. zum Tagespreis, d. h. steigen die Getreide- und Mehlpreise, so gilt der vereinbarte Preis, fallen dieselben, so muss der Verkäufer zum jeweiligen Tagespreis abgeben, auch behält sich der Käufer vor, um Ab-

rohánja meg a vevőket, s eladnak nekik — természetesen a még fel nem emelt árakon — annyi lisztet, hogy ezzel hónapokra megbontják az egész üzletet. De hát mit főrdőnénk ezzel? A köpvelők megkeresik a maguk esimes követítésé díját, a malomkúri önként folyik az elárásítás, mindkettőnek teljesül hát a maga kívánása. A tanúság természetesen a másik oldalon van. Azok a malomok, a melyek nem lovasítkoznak ily üzletekbe, egyelőre meg vannak bémítva, nappal lassan dolgoznak, éjjel pedig egészen szünetelnek. A ki azonban egyszer végig próbálta ezt a beszkárikókat szomlatlajt, s annak eredménye számszerűen tisztán fekszik előtte, az tudja, hogy még mindig jobban jár, ha a természetet roldulja. Ha azonban ügyes, és érti, hogy mikép kell megvalósítani a helyes utat, meg van a maga haszna is belőle. Észre fogja venni az alkalmat az egyik-másik végvidéni a hitelt csúskentit vagy teljesen meg fogja venni. Elég alkalma van továbbá arra is, hogy még malomok által szállított olcsó liszt vásárlásával esimes ősszelget keressen, főlbb, mint a memyit a saját malomával képes lenne. Ha tehát szakításainkat panaszoskodni halljuk az íránt, hogy sajnos, mikép a malompari oly kevés hasznú hajtó üzem, ehhez magam is hozzájárulok, ammi is inkább, mert látom, hogy körülöttem mily egészen más számokkal számoltanak a nagy és sokoldalú iparzők. Nem kereshetnek azonban a haj okát kizárólag a vámvisszonyokban, föltermelésben vagy más okokban, hanem ki kell fejeznem azt a nézetet, hogy a *malompari nem volna oly rossz helyzetben, ha a molnár urak helyesebb üzleti életnek költözök.*

Anglia mezőgazdasága 1889-ben. Noha az angol gazdákól semmiféle védvámmal sem zárják el a külföldi versenyt, s noha oda a világ minden részéből sokkal több mezőgazdasági termény jutnak be, mint bármely más országba, a statisztika mégis azt mutatja, hogy a legnehezebb idők már elváltak az angol farmer fölött, s hogy a mezőgazdaság emelkedik. Első bizonyítéka ennek a mezőgazdaságra nével terület növekedése, mely Angliában (Skózia és Irland nélkül) volt: 1888-ban 32.684.399 aeres, 1889-ben 32.733.357 aeres, tehát az utóbbi évben a szaporulat 48.968 aeres.

A kulturának oly magas fokán álló országban (megjegyezzük, hogy az alábbiakban mindig csak Angliáról beszélünk, Skótián és Irland nélkül) bémulatos ez a gyarapodás, mert azt kellene bémünk, hogy ott már egyáltalán nincsen oly terület, melyet a mezőgazdaság céljaira valamely módon már rég ki ne használtak volna.

Az angol farmerek már régóta fogva a szarvasmarhára fektették a termelés slytpontját, s így az 1889-ik év e tekintetben ismét haladást mutat, a gabonatermelés szánt terület csökkent, a takarmánytermelésre szánt ellenben növekedett. Be volt ugyanis vetve aeres-hen:

| | 1888 | 1889 | 1880-ben több | kevesebb |
|----------------|-----------|-----------|------------------|----------|
| buzavál | 2.559.237 | 2.444.354 | — | 114.883 |
| árpavál | 2.085.561 | 2.121.530 | 35.969 | — |
| zabval | 2.882.252 | 2.888.704 | 6.452 | — |
| galona egyrtől | 8.187.500 | 8.075.100 | — | 112.400 |
| zöld vetemény | 3.471.800 | 3.299.600 | — | 172.200 |

Az összes szaporodás a herével és füvellel bevettelt, valamint az állandó legelőből használt területekre vonatkozik, a melyek a legmagasabb terméssel ekták.

A mezőgazdasági departement decemberi adatai szerint termelt buszleleken (1 bush = 0,352 hl):

| | 1 aeren | összesen |
|-------|---------|-------------|
| buzza | 29.91 | 73.267.007 |
| rogz | 34.81 | 67.478.799 |
| árpa | 39.31 | 113.548.967 |

schluss zurückzutreten, wenn eine Einigung über den Tagespreis nicht zustande kommt.

So sehr derartige Geschäfte auch alles gesunden Menschenverstandes und aller kaufmännischen Topfgehothen sein sind, so werden sie doch vielfach und gerade von Mühlen mit grosser Erzeugung abgeschlossen. Die Folge davon ist leicht einzusehen. Im Augenblick einer beginnenden Aufwärtsbewegung der Preise stürzt sich der ganze Schwarm der tüchtigen Vertreter auf die Kundschaft und verkauft — natürlich zu noch unerhöhten Preisen — solche Mengen Mehl, dass auf Monate hinaus das ganze Geschäft lahmgelagert ist. Doch was hat's? Die Vertreter verdienen ihre schönen Vermittelungsgebühren, die Mühlen haben flotten Absatz und beiden ist nach Willen geschehen. Das Exempel steht freilich auf der anderen Seite. Die anderen Mühlen, die auf derartige Geschäfte nicht eingestiegen, sind vorläufig kalt gestellt und arbeitslos. Am Tag und feiern bei Nacht ganz. Wer aber nur ein einziges Mal diesen Hexensabbat mitgemacht und sich dessen Ergebnis ziffernmässig klar gemacht hat, der weiss, dass er bei Einschränkung der Erzeugung immer noch besser wegkommt. Ist er aber klug und versteht er die rechten Wege aufzusehen, so zieht er daraus seinen Vortheil. Er wird die Gelegenheit wahrnehmen und bei manchen seiner Kunden sein Guthaben vermindern oder ganz einziehen. Auch bietet sich ihm Gelegenheit genug durch Ankauf von billigen Mehl, das andere Mühlen geliefert haben, oft ein hübsches Stück Geld zu verdienen, mehr als er bei eigener Mülerei im Stande wäre.

Wenn man nun aus dem Munde der Herren Fachgenossen so allgemein die Klage hört, dass das Mühlengewerbe ein leider so wenig zutribgender Betrieb sei, so muss ich mich eben bestimmen, um so mehr, als ich sehe, wie um mich herum die grossen und vielseitigen Gewerbezweige mit ganz anderen Ziffern rechnen. Allen ist klar die Ursache davon nicht ausschliesslich in Zollverhältnissen, Zuvieleerzeugung oder noch anderen Umständen suchen, sondern muss nach der Ansicht hingehen: *es wäre mit der Mülerei nicht so gering bestellt, wenn die Herrn Müllere beseren geschäftlichen Grundsätzen hyltgäten.*

Englands Landwirthschaft im Jahre 1889. Obwohl die englischen Landwirthschaft durch כמה Schutzzoll die ausländische Konkurrenz von sich fernhalten, und obwohl dort die Einfuhr landwirthschaftlicher Erzeugnisse aus allen Theilen der Welt viel grösser als nach irgend einem anderen Lande ist, so beweist doch die Statistik, dass die schlimmsten Zeiten für den englischen Farmer bereits vorüber sind und dass die Landwirthschaft sich hebt. Dem ersten Beweis hierfür liefert die Zunahme der landwirthschaftlichen benutzten Bodenfläche: sie betrug in England (ohne Schottland und Irland): 1888 32.684.399 Acres, 1889 32.733.357, somit im letzten Jahre um 48.968 Acres mehr.

Bei einem so hoch kultivirten Lande (wir bemerken, dass es sich in dieser Besprechung ausschliesslich um England im engeren Sinne, also ohne Schottland und Irland handelt) ist diese Zunahme erstantlich, man sollte glauben, dass dort gar kein Areal mehr vorhanden sei, welches nicht schon längst in irgend einer Weise landwirthschaftlich verwendet wäre.

Von jeder legen die englischen Farmer den Schwerpunkt der Production auf Vieh und so zeigt auch das Jahr 1889 wieder einen Fortschritt in dieser Beziehung, das Getreide-Areal hat als, das Vieh-Areal zugenommen. Es waren nämlich bestellt in Acres mit:

| | 1888 | 1889 | 1889 | mehr | weniger |
|-------------------------|-----------|-----------|--------|------|---------|
| Weizen | 2.559.237 | 2.444.354 | — | — | 114.883 |
| Gerste | 2.085.561 | 2.121.530 | 35.969 | — | — |
| Hafer | 2.882.252 | 2.888.704 | 6.452 | — | — |
| Alles Getreide zusammen | 8.187.500 | 8.075.100 | — | — | 112.400 |
| Grüne Früchte | 3.471.800 | 3.299.600 | — | — | 172.200 |

Die ganze Zunahme trat die Klee-, Gras- und beständigen Weidflächen, welche die höchsten Erträge liefern.

Gerettet wurden nach den December-Angaben des landwirthschaftlichen Departementes in Bushels, (1 = 0,352 hl.):

| | Vom Aere | Zusammen |
|--------|----------|-------------|
| Weizen | 29.91 | 73.267.007 |
| Gerste | 31.81 | 67.478.799 |
| Hafer | 39.31 | 113.548.967 |

A buzaárak alacsonyok voltak, de mindenütt nagyon egyformák, mivel általában bekekerült I. quarter (=291 l):

| Angliában N.-Yorkban Párisban Berlinben Amsterdamban | | | | |
|--|-------|-------|-------|-------|
| mk. | mk. | mk. | mk. | mk. |
| januárban 31.25 | 34.25 | 45.50 | 43.42 | 30.67 |
| márcz.-ben 32.75 | 32.75 | 45.25 | 41.17 | 30.50 |
| júniusban 29.91 | 27.25 | 40.50 | 40.58 | 30.17 |
| júliusban 29.91 | 29.50 | 39.17 | 40.67 | 30.08 |
| szept.-ben 31.60 | 28.17 | 39.67 | 40.83 | 28.58 |
| decz.-ben 30.91 | 28.50 | 39.67 | 42.33 | 30.42 |

Páris és Berlin quarter-kiint csak 10–15 márkával drágábbak mint Amsterdam és Anglia, mert 100 kg buza Franciaországban 3.0–6.6 frank és Németországban 5 mk. bevittl. vámot fizet. Ezek nélkül ott a buza még valamivel olcsóbb lenne mint Angliában.

A magyar leszámítoló- és pénzváltó bank

| budapesti közraktárainak kimutatása: | | | |
|--|---------|-----------|-----|
| | q. | frt | fl. |
| raktári készlet 1889. decz. 31-én este | 470.548 | 5.111.300 | |
| beraktározás 1890 január 1–15-ig | 8.227 | 536.950 | |
| kieváltások 1890 január 1–15-ig | 518.775 | 5.648.250 | |
| raktári készlet 1890. jan. 15. este | 66.777 | 671.950 | |
| | 451.998 | 4.971.300 | |
| <i>Részletve:</i> | | | |
| buza | | 238.621 | |
| rozsa | | 14.836 | |

A felhozatalok Budapestre a lefolyt héten voltak

| | buza | rozsa |
|-------------------------------------|-------|-------|
| oszt.-magy. államvasut | 2491 | 70 |
| magyar államvasut | 90 | — |
| déli vasut | — | — |
| dunagőzhajózási társaság | — | — |
| vontató hajók | — | — |
| vidékről szállítva | 190 | 180 |
| összesen | 3479 | 250 |
| január 19-ikéig kimutatva | 10808 | 1846 |
| összesen | 14287 | 2096 |

Az elszállítás ellenben volt per t:

| | | |
|---|---------|-----|
| oszt.-magy. államvasut | 60 | 80 |
| magyar államvasut | 78 | — |
| déli vasut | — | — |
| dunagőzhajózási társaság | — | — |
| összesen | 138 | 80 |
| január 19-ig kimutatva | 318 | 122 |
| összesen | 456 | 202 |
| <i>liszt-felhozatal:</i> oszt.-magy. államvasut | 72 l | — |
| magyar | 125 | — |
| déli vasut | 10 | — |
| dunagőzhajózási társaság | — | — |
| összesen | 208 l | — |
| <i>liszt-elszállítás:</i> oszt.-magy. államv. | 2598 | — |
| magyar | 1776 | — |
| déli vasut | 1935 | — |
| dunagőzhajózási társ. | — | — |
| összesen | 6309 l | — |
| január 19-ig kimutatva 19007 | — | — |
| összesen | 25316 l | — |

A Budapestre való felhozatal volt az előző év megfelelő hetében: 3615 t, ebből 3596 t buza, 333 t rozsa; 1888 ban 11639 t, ebből 8566 t buza, 1067 t rozsa.

A hajórakományok Amerikából Európába voltak az 1889. augusztus 1-jétől f. é. január hó 18-ig terjedő rakmánpaige alatt:

| | buza | liszt |
|------------------------------|-----------|-----------|
| Angliába | 8.004.000 | 4.762.000 |
| a continense | 1.534.100 | 377.500 |
| összesen | 9.538.100 | 5.139.500 |
| az előző évi volt: | 9.175.600 | 3.687.000 |

STATISTIKA

Nagy-Britannia gabona- és lisztbehozatala volt az utóbbi napokkal végződő hetekben:

Die Weizenpreise waren niedrig, aber überall sehr gleichförmig, denn es kostete das Quarter (= 291 l) durchschnittlich in:

| | England | New-York | Páris | Berlin | Amsterdam |
|---------------------|---------|----------|-------|--------|-----------|
| | M. | M. | M. | M. | M. |
| Januar | 31.25 | 45.50 | 43.42 | 30.67 | |
| März | 32.75 | 45.25 | 41.17 | 30.50 | |
| Mai | 29.91 | 27.25 | 40.58 | 30.17 | |
| Juli | 29.91 | 29.50 | 39.17 | 40.67 | |
| September | 31.60 | 28.17 | 39.67 | 40.83 | 28.58 |
| December | 30.91 | 28.50 | 39.67 | 42.33 | 30.42 |

Paris und Berlin sind nur um M. 10–15 pr. Qr. theurer als Amsterdam und England, weil 100 kg Weizen in Frankreich Frs. 3–6.6 und in Deutschland M. 5 Eingangszoll zu zahlen haben. Ohne ihn wäre Weizen dort noch etwas billiger als in England.

Verkehrs-Ausweis des Budapestser Lagerhauses der Ungar. Escompte- und Wechselbank.

| | q. | fl. |
|--|---------|-----------|
| Lagerstand am 31. December 1889 Abends | 470.548 | 5.111.300 |
| Einlagerung vom 1. bis 15. Januar 1890 | 8.227 | 536.950 |
| zusammen | 518.775 | 5.648.950 |
| Auslagerung vom 1. bis 15. Januar 1890 | 66.777 | 671.950 |
| Lagerstand am 15. Januar 1890 Abends | 451.998 | 4.971.300 |

Weizen 238.621
Roggen 14.836

Die Zufuhren in Budapest in der abgelaufenen

| Woche betragen in t mittelst: | Weizen | Roggen |
|--------------------------------------|--------|--------|
| Oest.-ung. Staatsbahn | 768 | — |
| Eng. Staatsbahn | 2431 | 70 |
| Südbahn | 90 | — |
| D.-D.-Schiff-Gesellschaft | — | — |
| Zugschiffe | — | — |
| Landzufuhren | 190 | 180 |
| Totale | 3479 | 250 |
| Bis 19. Januar ausgewiesen | 10808 | 1846 |
| Totale | 14287 | 2096 |

Die Abfuhren dagegen betragen in t mittelst:

| | | |
|---|---------|-----|
| Oest.-ung. Staatsbahn | 60 | 80 |
| Eng. Staatsbahn | 78 | — |
| Südbahn | — | — |
| D.-D.-Sch.-Gesellschaft | — | — |
| Totale | 138 | 80 |
| Bis 19. Januar ausgewiesen | 318 | 122 |
| Totale | 456 | 202 |
| Mehl-Zufuhr pr. Oest.-Eng. Staatsbahn | 72 l | — |
| Ungarische | 125 | — |
| Südbahn | 10 | — |
| Donau-Dampfschiff | — | — |
| Totale | 208 l | — |
| Mehl-Abfuhr pr. Oest.-ungar. Staatsbahn | 2598 t | — |
| Ungarische | 1776 | — |
| Südbahn | 1935 | — |
| Donau-Dampfschiff | — | — |
| Totale d. Abfuhren | 6309 t | — |
| Bis 19. Januar ausgew. 19007 | — | — |
| Totale | 25316 t | — |

Die Budapestser Zufuhren umfassen in der Parallelwoche des Vorjahres 3615, darunter 3596 t Weizen, 353 t Roggen; 1888: 11639 t, darunter 8566 t Weizen, 1067 t Roggen.

Die Verschiffungen Americas nach Europa betragen in der Campaigne vom 1. August 1889 bis 18. Januar d. J.

| | Weizen | Mehl |
|-----------------------------|-----------|-----------|
| nach England | 8.004.000 | 4.762.000 |
| nach dem Continente | 1.534.100 | 377.500 |
| Totale | 9.538.100 | 5.139.500 |
| gegen im Vorjahre | 9.175.600 | 3.687.000 |

STATISTIK

Die Cerealien-Einfuhr Gross-Britanniens umfasste in der Woche endigend am

| | jan. 18. cwt. | jan. 11. cwt. | jan. 4. cwt. | dec. 28. cwt. |
|---------|------------------|------------------|-----------------|------------------|
| buzza | 759.374 | 1.105.559 | 1.018.864 | 1.099.253 |
| árpa | 391.651 | 229.792 | 144.948 | 174.303 |
| zab | 364.966 | 175.958 | 274.433 | 212.124 |
| tegenri | 411.517 | 595.353 | 387.727 | 545.033 |
| liszt | 357.315 | 292.013 | 656.875 | 442.481 |

A búza- és buziszfizikál New-Yorkból 1890-
ben határozottan csökkent, holott a *tegenri* és *zab*ban való üzlet ugyanott növekedett. A *buziszfizikál* 1889-ben 5,612,422 hordó, 1888-ban 6,280,454 és 1887-ben 6,353,920; *búza* 15,973,258 bush, 1888-ban 20,101,535 és 1887-ben 45,222,423 *tegenri*: 35,517,467 bush, 1888-ban 23,150,535 és 1887-ben 20,251,422; *zab* 29,261,150 bush, 1888-ban 24,900,832 és 1887-ben 22,295,020. A mit a new-yorki kikötőhöz való kivittelt illeti, az 1880-ban kivetkezéleg alkult: *buziszfizikál* 3,444,427 hordó, 1888-ban 3,684,217 és 1887-ben 4,151,733; *búza* 10,916,604 bush, 1888-ban 12,609,232 és 1887-ben 31,885,989 *tegenri* 28,563,313 bush, 1888-ban 14,509,961 és 1887-ben 12,299,410; *zab* 1,562,903 bush, 1888-ban 125,765 és 1887-ben 154,028. A mit látjuk, a búzában való felhozattal 1880-ban 4 millió bushellel kevesebb volt mint 1888-ban és 30 millió bushellel kevesebb mint 1887-ben. Elteltben 1887 óta határozottan jelentékeny gyarapodás mutatkozik a *tegenri* és *zab* felhozatalában, Ugyanez az arány körülbelül áll fen mindkét gabonában kivittelté.

A lisztrakötés az atlanti kikötőkben volt:

| | Liverpoolha Liverpool | Londonha London | Glasgowha Glasgow |
|---|---------------------------------|--------------------|----------------------|
| Időtartam: jul. 27-6l in der Zeit v. 27. Juli bis m. é. 30./11. v. J. | 806.000 | 962.000 | 944.000 |
| " 7. 12. " | 55.000 | 48.000 | 72.000 |
| " 11. 12. " | 28.000 | 95.000 | 29.000 |
| " 21. 12. " | 64.000 | 88.000 | 112.000 |
| " 28. 12. " | 8.000 | 56.000 | 55.000 |
| I. é. 4. 1. d. J. | 42.000 | 30.000 | 56.000 |
| " 11. 1. " | 30.000 | 104.000 | 84.000 |
| " 18. 1. " | 36.000 | 88.000 | 48.000 |
| 25 hét alatt in 25 Wochen | össz. — zus. 89/89: 1.069.000 | 1.472.000 | 1.607.000 |
| össz. — zus. 88/89: 892.000 | 1.210.000 | 946.000 | |
| A <i>contineure</i> : | mindössz.—Tot. 88/89: 1.371.000 | 2.481.000 | 1.788.000 |

| | 1889 zsák | 1888 zsák | 1887 zsák |
|-----------------------------|--------------|--------------|--------------|
| Időtartam: jul. 27-6l | 256.000 | 143.000 | 329.000 |
| november 30. terjedő időben | 21.000 | 1.000 | 16.000 |
| december 7. " | 2.500 | 6.000 | 6.000 |
| " 21. " | 21.000 | 8.000 | 8.000 |
| " 28. " | 16.000 | 26.000 | 26.000 |
| január 4. " | 26.000 | 8.000 | 8.000 |
| " 11. " | 21.000 | 1.000 | 8.000 |
| " 18. " | 30.000 | 8.000 | 12.000 |
| Összesen 25 hét alatt | 377.500 | 183.500 | 413.000 |
| Összesen 1888/89 | 339.500 | 611.500 | 750.500 |

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Budapest, január 31. (Kálnoky és Simon.) Az utolsó jelentésünkben kifejeztünk adtuk annak az aggodalmunknak, hogy malmaink leszállított árjegyzései aligha fognak az elérendő csehöz, t. i. a forgalom életkétsééhez vezetni. Hogy e néző nemnyire helyes volt, igazolja a lefolyt hét első felének üzletmenete és csak a legutóbbi napokban volt fenttartható, hogy az üzletbe némi életkétséget hozzanak.

A létrejött eladások azonban főleg a pesti piacra voltak korlátozva s sajnos, nem a jó fogyasztási folyamánál voltak, hanem inkább az emelkedett búzárak következménye, melyeké malmaink árjegyzései lépést nem tarthattak.

Ez alkalommal kecsezkéztathatni véljük azt az állítást, hogy

| | 18. Jan. Cwt. | 11. Jan. Cwt. | 4. Jan. Cwt. | 28. Dec. Cwt. |
|--------|------------------|------------------|-----------------|------------------|
| Weizen | 759.374 | 1.105.559 | 1.018.864 | 1.099.253 |
| Gerste | 301.651 | 229.792 | 144.948 | 174.303 |
| Hafer | 364.966 | 175.958 | 274.433 | 212.124 |
| Mais | 411.517 | 595.353 | 387.727 | 545.033 |
| Mehl | 357.515 | 292.013 | 656.875 | 442.481 |

Der Export von Weizen und Weizenmehl aus

New-York hat im Jahre 1889 entschieden nachgelassen, während das Geschäft in *Mais* und *Hafer* dasselbst zugenommen hat. Es umfassten die Zufuhren von *Weizenmehl* in New-York im 1889 5,612,482 Fass gegen 6,180,944 in 1888 und gegen 6,353,920 in 1887; von *Weizen* 15,973,258 Bushl. gegen 20,104,455 in 1888 und gegen 45,222,423 in 1887; von *Mais* 35,547,467 Bushl. gegen 20,150,535 in 1888 und gegen 20,251,422 in 1887; von *Hafer* 29,261,150 Bushl. gegen 23,900,832 in 1888 und gegen 22,295,020 in 1887. Was den *Export* aus dem Hafen von New-York anbelangt, so stellte sich derselbe folgendermassen in 1889: von *Weizenmehl* 3,444,427 Fass gegen 3,684,217 in 1888 und gegen 4,151,733 in 1887; von *Weizen* 10,916,604 Bushl. gegen 12,609,232 in 1888 und gegen 31,885,989 in 1887; von *Mais*: 28,563,313 Bushl. gegen 14,509,961 in 1888 und gegen 12,299,410 in 1887; von *Hafer* 1,562,903 Bushl. gegen 125,765 in 1888 und gegen 154,028 in 1887. Wie man sieht, waren die Zufuhren von Weizen in 1889 um über 4 Mill. Bushl. geringer als in 1888 und beinahe um 30 Mill. Bushl. geringer als in 1887. Dagegen macht sich seit 1887 eine entschiedene beträchtliche Zunahme der *Mais*- und *Hafer*-Zufuhren bemerkbar. Dasselbe Verhältnis besteht ungefähr auch beim *Export* der beiden genannten Gerorten.

Die Mehl-Vershipfungen aus den atlantischen

| | mit angl. kikötőkbe andere engl. Häfen | összesen 1889 Totale 1889 | összesen 1888 Totale 1888 | összesen 1887 Totale 1887 |
|------------------------------|---|------------------------------|------------------------------|------------------------------|
| andere angl. Häfen | 503.000 | 3.215.000 | 2.848.000 | 4.126.000 |
| " 7. 12. " | 40.000 | 215.000 | 84.500 | 222.000 |
| " 11. 12. " | 29.000 | 29.000 | 78.000 | 293.000 |
| " 21. 12. " | 34.000 | 298.000 | 110.500 | 297.000 |
| " 28. 12. " | 30.000 | 149.000 | 101.000 | 214.000 |
| I. é. 4. 1. d. J. | 35.000 | 163.000 | 70.000 | 288.000 |
| " 11. 1. " | 23.000 | 241.000 | 139.000 | 298.000 |
| " 18. 1. " | 40.000 | 292.000 | 72.500 | 162.000 |
| 25 hét alatt in 25 Wochen | 782.000 | 4.762.000 | 3.303.500 | 5.812.000 |
| össz. — zus. 88/89: 892.000 | 4.555.500 | 3.508.000 | 5.812.000 | 4.066.000 |
| A <i>contineure</i> : | 897.500 | 6.537.500 | 10.556.000 | 9.887.000 |

Nach dem *Contineure*:

| | 1889 Sack | 1888 Sack | 1887 Sack |
|------------------------------|--------------|--------------|--------------|
| In der Zeit vom 27. Juli bis | 256.000 | 143.500 | 329.000 |
| 30. November | 21.000 | 1.000 | 16.000 |
| 7. December | 2.500 | 6.000 | 6.000 |
| 14. " | 21.000 | 8.000 | 8.000 |
| 21. " | 16.000 | 26.000 | 26.000 |
| 28. " | 26.000 | 8.000 | 8.000 |
| 4. Januar | 21.000 | 1.000 | 8.000 |
| 11. " | 30.000 | 8.000 | 12.000 |
| 18. " | 37.500 | 183.500 | 413.000 |
| Zusammen in 25 Wochen | 377.500 | 183.500 | 413.000 |
| Zusammen 1888/89 | 339.500 | 611.500 | 750.500 |

MARKTBERICHTE.

Budapest, 31. Jänner 1890. (Kálnoky & Simon.)

In unserem letzten Berichte haben wir der Befürchtung Ausdruck verliehen, dass die ermässigten Notierungen unserer Mühlen kaum den angestrebten Zweck, das ist die Befähigung des Verkäufers in Folge zu nehmen dürften. Wie richtig diese Anschauung war, bewies der Geschäftsverlauf der ersten Hälfte dieser Woche und blieb es erst dem letzten Tagen vorbehalten etwas Leben ins Geschäft zu bringen.

Die gemachten Umsätze beschränkten sich jedoch hauptsächlich auf den Pester Platz und waren leider nicht der Ausfluss guten Consums, sondern die Consequenz gestiegener Weizenpreise mit dem die Notierungen unserer Mühlen nicht gleichen Schritt halten konnten.

Wir wagen bei dieser Gelegenheit die Behauptung, dass dieselben Umsätze auch ohne ermässigte Notierungen gemacht

ugyanaz a forgalomban lett volna elérhető az árjegyzések mérséklése nélkül is, mivel a vásárlásnak vonatkozó számlák a tisztességeskedők és szűk részéről az árkészségnek elől ép oly kérvény volt meg, mint utána s *exempli causa III et cunctis aszet* vásároltak, mint a buzának emelkedtek.

Legkevésbé örvendetes dolog kivételi viszonyainkóról szólani. A kivétel rendkívül csekély s a legeszközökkel mennyiségekre van korlátozva, melyek itt-ott eladhatók voltak. Csehszlovákban is határozottan esendőt a helyzet, de azért még nem bizonyos, hogy ez a esend nem lesz-e múltó, mert értesítéseink szerint ott a szűkségtől még igen nagy és erre az évre állandó is lesz.

A takarmányanyagok árai maalmak szintén leszállították s ez uton némi chadásokra tettek szert.

Mai árjegyzések állaga:

| | | | | | | | | |
|-----|-------|-------|-----------------------|-----------------|-------|-------|-------|-------|
| 0 | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 |
| 15. | 14.70 | 14.40 | 14. | 13.70 | 13.50 | 12.80 | 12.40 | 12.10 |
| | | | 8 $\frac{1}{2}$ | 8 $\frac{1}{2}$ | 9 | | | |
| | | | 11.60 | 10.20 | 8. | | | |
| | | | Finom korpa 4.40 frt. | | | | | |
| | | | durva korpa 4.— frt. | | | | | |

**London, január 24. A legutolsó heti listefel-
hízzal 367,515 cwt volt, az előző héten 292,013 cwt. Az általán-
kikötőkön hajón adható Nyugat-Írlandia részére 292,000 zszik,
ebből 88,000 Londonra, 18,000 Glasgowra, 36,000 Liverpoolra,
14,000 a Bristol estonáira, és 26,000 egyéb angol kikötőkre; az
előző heti őszeg 214,000 zszik volt. A vidéki piacok tránváza
száradt volt, az árak a legutóbbi szombat óta nem változtak. A
Londoni hétig vásárolt megjelölés élelmiszer részéről a vilá-
tozatlán árnak, Szerdán igen sok csekély kereslet mutatkozott,
s az áraknak némely engedt kiellen. A Liverpooli keddi piac
kedvelten volt, a nélkül azonban, hogy jelentékeny ársökkenés
állt volna be, ellenben Glasgowban szorúan megjelölés árhataly-
lasi mutatkozott.**

**Amsterdam 1890. jan. 23. (F. Oelsner). Az an-
geli és francia piacok állásáról érkezett szűk tudósítások az angol-
is áron piaci megjelölés jobb irányulását. Rozs 116 $\frac{1}{2}$ Pétervár
158—117 $\frac{1}{2}$ B. előző évi: galatza 163, márciusra 148,
májusra 149.50, júza magasabbban, márciusra 204, májusra 207,
repezozi 38.7 májusra 35 $\frac{1}{2}$, szept. decemberre 29 $\frac{1}{2}$,
februárral magasabbban 22 $\frac{1}{2}$, májusra 22 $\frac{1}{2}$, június augusztusra 23 $\frac{1}{2}$,
repezozi 60 á 30, lenmagogolá 8 $\frac{1}{2}$ á 12, lenmagogolá Londonban
20.10 $\frac{1}{2}$, Hullban 20. Brüsszel jegyzé: piroz 63zi buza 20,
orszoz rozs 15, orszoz zab 16 $\frac{1}{2}$, árpa 14 frs. Páris: rozs
15.30, februárja 16, májusra 16 $\frac{1}{2}$, buzara loco 21.50, februárja
24.10, márciusra 24.10. A new-yorki piac kisebb felhozatalok
feljára valamely szűkület, később azonban esőként, mert ki-
vételre kevesebbet vásároltak. Végül az árak basisierk felezeti
vásárlási folytán javultak.**

**Odessa, jan. 14. (26.). Csendes árlzetlenmel-
letti az árak változatlanok voltak és jegyzük:**

| | | | | | | | | | |
|------------|------|------|-------------|----|------|-----------------|------|---|---|
| zszik. 000 | 00 | 0 | 1 | 2 | 3 | 3 $\frac{1}{2}$ | 4 | 5 | 6 |
| r. 11. | 10. | 9. | 8.50 | 8. | 7.75 | 6.50 | 6.50 | — | — |
| kemény 0 | 1 | 2 | rozsliszt 1 | | 2 | 3 | | | |
| | 8.25 | 7.75 | | | 7.75 | 6.50 | 5.25 | | |

zszikontól á 3 p. franco bord.

Korparán szűkítés esendős volt az ádel, s jegyzük: durva,
44—15, középfinom 46—48, finom 49—50 k. pr. p.

**Milwaukee, jan. 10. Liszttermelésünk a lefolyt
héten esőként, volt 5025 blbs, az előző héten 5875 blbs és 2800,
illetve 4000, 3000, 1030, 2550 és 1500 blbs az 1888—1889. évi
megjelölés hetelien. Az 1889. évi ősztermelésre vonatkozó adatok
ugyan még nem jelentek meg, ammi azonban már bizonyos, hogy az
esők jelentéktelen mértékben feje megahadán az 1888. évi
termelés, a mely 1,411,000 blbs volt. — Párenszt a lefolyt héten
megjelölés élelmiszer részéről s körülbelül 25,000 collis tavaszbuza-
patetot adott el, ugy a helybeli szűkségtől, mint a csoportra.
Az árak jól tartották magukat és jegyzük: Straghts hard-
bread 3.80—4. d. zszikotán 3.25—3.50 d., tavaszbuza patetot 4.
4.50—4.70 d., silányabb minőség 4—4.20 d. A lisztgyártásra vala
felhozatal napokint körülbelül 10,000 blbs volt, 5300 blbs az
előző évelen és 2900, illetve 9500 blbs az előző két év ugyazelen
közöttében. Az 1888-iki termelésből máj 58250—59261, 1,123,406
blbs volt, 1888-iki 818,203 blbs és 1888-87-ken 761,814 blbs.
A lefolyt héten a hajórakományok 11,000 blbs-ré rtváltak, az előző
héten 11,500 blbs-ré és 8000 illetőleg 900 blbs-ré az 1889. és
1888. évek megjelölés hetelien.**

warden wáren, denn die Disposition zu kaufen lag von Seite der
Mehlmüller und Bäckler ebenso wenig nach als vor der Ermäßig-
ung der Preise vor und kaufte man nur hier und nur deshalb,
weil die Weizenpreise höher gingen.

Am unmerklichsten ist es über unsere Exportbeziehungen
zu berichten. Dieselben sind äusserst geringfügig und beschrän-
ken sich auf minimale Quantitäten, die hier und da verkauft wer-
den. Auch in Böhmen ist es entschieden ruhiger geworden, doch
bleibt es ungewiss, ob diese Ruhe nicht nur eine vorübergehende ist,
denn unsere Informationen nach ist daselbst der Bedarf an sehr
grosser und für dieses Jahr ein constanter.

In Futterstoffen haben unsere Mühlen Preise ebenfalls redu-
ziert und dadurch einige Verkäufe zu Stande gebracht.

Wir notiren heute durchschnittlich:

| | | | | | | | | |
|-------|-------|-------|-------------------|-----------------|-------|-------|-------|-------|
| Nr. 0 | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 |
| 15. | 14.70 | 14.40 | 14. | 13.70 | 13.50 | 12.80 | 12.40 | 12.10 |
| | | | 8 $\frac{1}{2}$ | 8 $\frac{1}{2}$ | 9 | | | |
| | | | 11.60 | 10.20 | 8.— | | | |
| | | | Feine Kleie 4.40. | | | | | |
| | | | grobe Kleie 4.— | | | | | |

**London, 24. Januar. Die Mehlfahrtener der
letzten Woche umfassen 357,515 Cwt. gegen 292,013 Cwt. in der
Vorwoche. Von den atlantischen Häfen betragen die Verschiffun-
gen nach Grossbritannien 232,000 Sack, wovon 88,000 für London,
58,000 für Glasgow, 56,000 für Liverpool, 14,000 für Bristol-Canal
und 28,000 für andere englische Häfen, gegen insgesamt 241,000
Sack in der Vorwoche. Die Tendenz der Landmärkte war behauptet,
Preise weisen gegen letzten Samstag keine Veränderung auf. Am
Londoner Montagsmarkt etablirte sich ein ziemlich lebhafter
Bedarfsbedarf zu unveränderten Preisen. Mittwoch zeigte sich nur
sehr geringe Nachfrage und meistens Preise niedrig nachgehen.
Der Liverpooler Dienstagsmarkt war lustlos, ohne dass jedoch
eine notable Preisermässigung eintrat, wogegen sich in Glasgow
am Mittwoch eine geringe Abschwächung ergab.**

**Amsterdam, 25. Januar 1890. (F. Oelsner). Auf
Berichte über festere Stimmung auf frau, und engl. Märkten
hielt die bessere Tendenz auch hier Stand. Roggen 116 $\frac{1}{2}$ Peters-
burg 158—117 $\frac{1}{2}$ B. voriger: Galatz 163, per März 48, per Mai
116.50, Weizen höher per März 20 $\frac{1}{2}$, per Mai 20 $\frac{1}{2}$, Hüllid fest, 38.7,
per Mai 35 $\frac{1}{2}$, September-Dezember 29 $\frac{1}{2}$, Lemid höher 22 $\frac{1}{2}$,
per Mai 22 $\frac{1}{2}$, Juni—August 23 $\frac{1}{2}$, Reiskuchen 60 n. 90, Leinkuchen
8 $\frac{1}{2}$, und 12, Leinid in London 20.10 $\frac{1}{2}$, in Hull 20. Brüssel notirte
rotte Winter 20, Rist Roggen 15, 10 Haler 16 $\frac{1}{2}$,. Danon feste
Fres. 14, Paris für Roggen 15.30, Februar 16, Mai 16 $\frac{1}{2}$, Weizen
loco 24.10 per Februar 24.10, per März 24.10. Der New-Yorker
Markt eröffnete in Folge kleiner Zufuhren etwas fester, ging aber
später zurück, weil für Export wenig gekauft wurde. Schliesslich
erholten sich die Preise durch Deckungen der Fassisten.**

**Odessa, 14. (26. Jänner). Bei sehr stillem Ge-
schäfte blieben Preise unverändert und notiren:**

| | | | | | | | | |
|------------|-----|----|--------------|------|------|-----------------|------|---|
| Nr. 000 | 00 | 0 | 1 | 2 | 3 | 3 $\frac{1}{2}$ | 4 | 5 |
| r. 11. | 10. | 9. | 8.50 | 8. | 7.75 | 6.50 | 6.50 | — |
| Nr. 6 hart | 0 | 1 | Roggenmehl 1 | | 2 | 3 | | |
| U. 4 | — | — | 8.25 | 7.75 | 6.50 | 6.50 | 5.25 | |

pr. Sack zu 5 p. franco Bond.

**Kleie hatte gleichfalls ruhiges Geschäft und notirt: Grode
44—25, Mittelleine 46—48, Feine 49—50 k. pr. p.**

**Milwaukee, 10. Jänner. Exporte Mehlmproduction
erfuhr in der abgelaufenen Woche eine Abnahme und umfusste
5025 Bbls, gegen 5875 Bbls, in der Vorwoche und 2800, resp.
4000, 3000, 1050, 2650 und 1500 Bbls, in den Parallelwochen der
Jahre 1888—1884. Die Gesammtdaten über die Production im
Jahre 1889 liegen wohl nicht zu Verfügung, sind jedoch bereits
fest, dass die Productionserträge, jene des Jahres 1888, welche
1,411,000 Bbls betrug, nur unbedeutend überschritten waren. —
Unser Markt zeigte in der Woche ein ziemlich lebhaftes Gepräge
und wurde von ca. 25,000 Collis langfristigen Aufträgen, sowie
sowohl für den heimischen Bedarf, als für den Export umgesetzt.
Preise waren gut behauptet und notiren Straight in Eisern
D. 3.80—4. in Sicken D. 3.25 bis D. 3.50, Sommerweizen-Patens
in D. 3.70, mind. Qualität in D. 3.80. Die Anfuhrten zu
unsrem Mehlmarkt umfassen 10,000 Bbls, gegen 11,000 Bbls,
in der Vorwoche und 2900, resp. 9500 Bbls, in der gleichen
Zeit der letzten zwei Jahre. Die Gesammt-Empfänge aus der
1888-er Ernte betragen 1,123,406 gegen 818,203 Bbls, per 1887-89
und 761,814 per 1888-87. Die Verschiffungen der letzten Woche
betrafen sich auf 11,000 Bbls, gegen 11,500 Bbls, in der Vorwoche
und 8000, resp. 9000 Bbls, in den correspondirenden Wochen der
Jahre 1889 und 1888.**

Magy. kir. szab.

bőr- és gép-szj-gyár

SCHMITT ADOLF ÉS TÁRSA

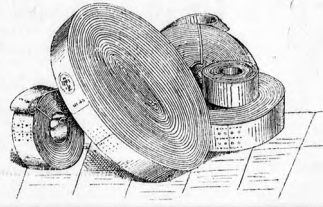
Budapest, Nagy-Bossány, Bécs, München

ajánlunk saját gyártmányu legjobbnak elismert

gép-szjakat

csak elsőrendű bőrből készült egyszerű kétfős és hármesőséggel, mindennemű kötő- és varrószjakat, valamint croupon- és timso bőroket. Mindig nagy választékan, készletlen.

Szj-csavarak. * Szj-szegesek.

Gyár:
Budapest, Kerepesi-ut 64.
Raktár:
Zrinyi-utca 4. szám.

Kön. ung. priv.

Leder- u. Maschinen-Riemenfabrik

ADOLF SCHMITT & Co.

Budapest, Nagy-Bossány, Wien, München

empfehlen ihre selbsthergestellten, für die besten anerkannten

Lederriemen

nur aus prima Keraleder von einfacher, zweifacher und dreifacher Stärke, alle Arten von Bind- und Nähriemen, Croupon- und Alaunhäute. Stets grosses Lager vorrätig.

Riemenschrauben. * Riemennieten.

Fabrik:
Budapest, Kerepesi-ut 64.
Niederlage:
Zrinyi-utca 4. szám.

Szab. tüzrostélyainkkal

10—25%-ig terjedő tüzelőanyag-takarítás érhető el. Elismert levelekkel s prospektusokkal szívesen szolgalmk.

SCHVARCZ JÓZSEF ÉS TÁRSA

Budapest, váci-kört 26.

GUTJAHR & MÜLLER

Gépgyár és vasútide — Maschinenfabrik u. Eisenwerkerei
BUDAPEST, V. KER. VÁCZI-UT.

I. Malomépítészet.
Malomberendezések minden nagyságban, sima, fehér, mű- vagy magasörle. — Malomtrier-hengerek — „Boby” gabona-osztályozó-gépek — Tárarak háromszélel. — Tárarak egysejtű trierhengerek rögz. és osztályozó-szíták. — Gabonaosztályozó-gép szabaddalmazott. — „Eureka” gabonaosztályozó-gépek. — Malomjáratok finom- és sima-örle. — Malomjáratok koptatására és hegyezésre. — Örlőmalomok, falárvány, szilajításra, s egész 6 járatig 36°, 42°, 48° kövekhez. — Hengerszék. — Szítógépek. — Liszt, dara stb. osztályozó-hengerek szíták, kettős és egyszék. — Liszt, dara és gabona-felvonók, kettős és egyszék. — Zsákfelvonók. — Darálószítógépek. — Haggenmacher Károly és Hengermalomszabálm. — Szállító csigák liszt, dara, gabona stb. szállítására fa- vagy vaszítájjal. Vasvezeték malomok hajtatásához és malomgépekhez stb.

II. Gőzgépek és motorok. Gőzgépek. Gázmotorok, vízikerekek. — Arjegyzekek bérmentve. Terveztek valamint szakbéli felvételek művelésben, kiadásban, helyszíni mérésbeink által stb.-nek stb.

I. Mühlen-Abtheilung.
Mühlanlagen. Neu, Um- od. Zubauten jeden Umfanges für Flach, Weiss, Kunst, od. Hochmüllerei. Mühlenriercylinder. — „Boby” Fruchtsortiermaschine. — Tárar dreiseitige. — Tárar comb, mit Trier-Schollen und Sortierseueror. — Körnerputzmaschine „Patent”. — „Eureka” Körnerputzmaschine. — Malhgänge für Flach- u. Feinmalben. — Spitz und Koppgänge. — Mahlmühlen. Holzstahlring für Riemensetrieb von 1-6 Gänge 36° 42° 48° Steine. — Walzenstahlungen. — Centrifugalsichtmaschine „Patent”. — Griesputzmaschinen u. Dunstputzmaschinen „Patent”. — Honrich u. Karl Haggenmacher. — Mehl. Gries-Dunst-Sortiercylinder, einfache u. doppelte. — Vor-, Spitz-, u. Schrägcyliner. — Mehl. Gries- u. Fruchtaufzüge, einfache und doppelte. — Sackaufzüge. — Transportschnecken für Mehl. Gries u. Frucht etc. in Holz u. Eisengehäuse. Eisenheile für Mühlesteibetrieb etc. etc.

II. Dampfmischinen u. Motorbau. Dampfmischinen. Gasmotoren. Wasser-Räder. Preisliste gratis. Pläne, wie auch techn. Aufnahmen an Ort u. Stelle schenken wir auf Verlangen durch unseren Fachingenieur vor

J. F. Lobmayer

MEHL-EXPORT-GESCHÄFT

BUDAPEST

IV. ker., Károly-kört 18. szám.

Telegramme: Lobmayer, Budapest, Károly-kört.

Müllereimaschinen und Mühlenbau

für Weizen, Korn und Hirse

A. BESSER, Wien, Währing, Frankgasse 7.

Stadler Mihály

BUDAPEST

váci-kört 39. szám.

Készít mindennemű vas- és rézsodrony-szövetet, fonatot malomok részére, továbbá rostákat, szítákat, kerítéseket, ablakrostélyzatokat stb. gyárti arakon.

Mühlsteinfabriken
offerire L. weiss Magne-
sia Cement - Mehl bil-
lyst ab Schlesien aus
eigenen Gruben.

H. BRUCK'S
Magnesit-Gruben-Comp-
toir Berlin S. O.

INSERATE

für den

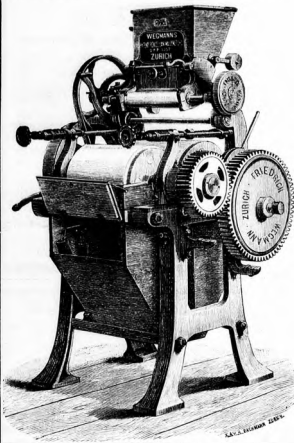
„Magyar Molnár — Ungarischer Müller“

werden aufgenommen in der Administration

Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 19. szám

wo auch die weiteren Bedingungen bekannt gegeben werden.

Fr. Wegman's Porcellan-Walzenstühle



Mehr als 13.000 in Betriebe

Original-Construction.

unentbehrlich zum **Ausmahlen u. Aufbösen** der Gries, liefert die unten genannte Niederlage der Fr. Wegman'schen Mülerei-Maschinen mit Walzen nachstehender Dimensionen:

- I. Kleiner Porcellanwalzenstuhl mit 2 Walzen 330^{mm} lang 20^{cm} Diam.
- II. Porcellanwalzenstuhl »Victoria«, Normal-Modell mit 2 Walzen. 400^{mm} lang 350^{mm} Diam.
- III. Porcellanwalzenstuhl »Victoria«, grosses Modell mit 2 Walzen. 600^{mm} lang 300^{mm} Diam.
- IV. Kleiner Doppelstuhl mit 4 Walzen. 410^{mm} lang 290^{mm} Diam.
- V. »Victoria« Doppelstuhl * 4 * 400 * * 350 * *
- VI. Grosser Extra-Doppelstuhl * 4 * 640 * * 300 * *
- VII. Porcellanwalzenstuhl »Victoria«, Compoundriemenbetrieb mit 2 Walzen. 400^{mm} lang 350^{mm} Diam.
- Porcellanwalzenstuhl »Victoria«, Compoundriemenbetrieb mit 2 Walzen. 600^{mm} lang 300^{mm} Diam.
- Porcellanwalzenstuhl »Victoria«, extra grosses Modell mit 2 Walzen. 600^{mm} lang 350^{mm} Diam.
- Porcellanwalzenstuhl »Hercules«, mit 2 Walzen. 1000^{mm} lang 350^{mm} D
- Porcellanwalzen-Doppelstuhl, grösstes Modell mit 4 Walzen. 600^{mm} lang 350^{mm} Diam.

Zur gefälligen Beachtung! Die Wegman'schen Porcellan-Walzenstuhlungen werden mit dem von Fr. Wegman erfundenen Dreiradsystem betrieben, wodurch es möglich ist, den Räderergriff für jeden direct Abmässigen und Abdrücken veränderten Walzendurchmesser genau auf den Theilkreis einzustellen. Diese für den ruhigen Gang und die längere Dauer der Mahlfähigkeit höchst wichtige Einrichtung kann auch an Stuhlungen älterer Construction angebracht werden. Es sind stets solche complete Garnituren auf Lager und werden billigst geliefert.

Jos. Denk
Wien II., Taborsstrasse 7.

ANT. OETL'SCHE

Eisengiesserei u. Maschinenfabrik
Budapest, VII., Bethlen-tér 4
empfiehlt ihre Erzeugnisse, insbesondere:
Bau- u. Maschinenguss
nach eigenen Modellen oder Zeichnungen,
technische Einrichtungen,
Transmissionen, Röhren
und sonstige Eisen-Constructions.
Zeichnungen und Kostenvoranschläge gratis und franco.

BRÜDER BERGER

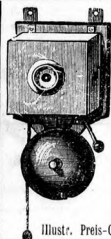
Jutewaren- u. Säckefabriks-Niederlage
Budapest, V., Árpád-utca Nr. 12.

Telegramm-Adresse: **Sigber, Budapest**

Empfehlen ihr reichsortirtes Lager in **Mehl-, Kleie- und Getreide-Säcken**. Manipulations-Säcken aus prima Doppel-seget und Zelterwisch. Decktüchern, natur und imprägnirt.

Jute- und Hanfpagaten etc.

Prompteste, solideste u. billigste Bedienung!



KARL KÖNIG

Fabrik für Electro-Technik.
Telegraphen-, Telephon- und Blitz-
ableiter-Bauanstalt
Budapest, Gizellaplatz Nr. 3.

Empfiehlt sich für Lieferung und Ein-
richtungen von allen electro-technischen
Anlagen. Zahlreiche Anerkennungs-schreiben
über Lieferungen und ausgeführte Arbeiten
stehen zu Diensten.

Illust. Preis-Cataloge u. Kostenvoranschläge gratis u. franco.

KOLLERICH PÁL ÉS FIA

császári és királyi udvari szállítók.

Első magy. sodrony-szövet-fonát és szitaáru-gyára
Budapestben, IV. Ferencz-József-rakpart 21. sz.
A szállja számos kvalitásos előrenéző ereszeltélt gyártmányait.
A valódi svájci liszt-és dara selyemszita-szövet
forráktára Dufour és társa gyarából

PATENTE

erwirken in allen Staaten
LUDWIG v. BENEDEK & Co.
Patent-Bureau BUDAPEST, Museum-körút Nr. 10.
Mittelt Circular-Erlasses Z. 23324/86 des k. u. g. Handels-
ministeriums dem Vertrauen der Erfinder empfohlen.
Jährlich über 500 Patent-Erwirkungen.

RIGLER József Ede

papírnemű
és gép-level-boríték
gyára**BUDAPEST**

VI. ker.,

Rózsa-utca 55.

RIGLER JÓZSEF EDE

ELŐBB

Posner Károly Lajos.

Író- és rajzeszközök, üzleti könyvek, nyomtatványok,
albumok, feliratok és dísztartályok nagy választéka**BUDAPEST**V. kerület, Erzsébet-tér 19. szám
bálvány-utca sarkán.

RIGLER József Ede

gyártelepének
fiók-üzlete:**BUDAPEST**

IV. ker.,

Kecskeheti-utca
13. szám.

Säcke!

Alle Gattungen Jutesäcke für Mehl, Kleie, Getreide etc. liefert zu billigsten Fabrikspreisen die
Erste Oesterreichische Jute-Spinnerei & Weberei Wien I. Maria Theresienstrasse Nr. 22.
 Centralbureau:
 Fabriken in: Neupest bei Budapest tägliche Erzeugung 32.000 Sack- und Packstoffe
 Floridsdorf bei Wien „ „ 26.000 „ „
 Simmering „ „ 22.000 „ „
 in Summa täglich 80.000 Sack- und Packstoffe.
 Alle Correspondenzen an das Centralbureau in Wien. Telegramm-Adresse: **ERSTE Jutespinnerei Wien**

Alleinige Vertretung für Oesterreich-Ungarn.

Der Staubsammler

„CYCLONE“

patentirt in allen Staaten.



„CYCLONE“ übertrifft alle Systeme bisher bestehender Staubcollectoren.
 „CYCLONE“ arbeitet ohne Filtertrich.
 „CYCLONE“ unterliegt keiner Abnutzung und bedarf keiner Reparatur.
 „CYCLONE“ kann in Einfachheit und Wirksamkeit nicht übertroffen werden.
 „CYCLONE“ bedarf keiner besonderen Betriebskraft.
 „CYCLONE“ erleichtert und verbessert die Arbeit aller damit verbundenen Maschinen.
 „CYCLONE“ bedarf keiner Reinigung.
 „CYCLONE“ vermindert die Feuergefährlichkeit der Mühlen.
 „CYCLONE“ kann auf dem Boden stehend, oder an der Decke hängend angebracht werden.
 „CYCLONE“ arbeitet mit dem besten Erfolge in mehr als 4000 Exemplaren in den Vereinigten Staaten und in Grossbritannien.
 „CYCLONE“ ist in jeder gut eingerichteten Mühle unentbehrlich.
 „CYCLONE“ erfordert keine Bedienung und versagt nie den Dienst.
 „CYCLONE“ bedarf zur Aufstellung keines Sachverständigen.
 „CYCLONE“ vermindert die Verluste durch Verstaubung.

Anfragen erbeten. Preisliste gratis.

Adolf Fischer
 Civil-Ingenieur und Constructeur für Mühlenbau
 Budapest, Waitznerboulevard 74.

Az első magyar

juta-fonó és szövőgár részv. társ. Lajta-Ujfalván

Raktára BUDAPESTEN V., Béla-utca 2.

ajánlja mindennemű gyártmányait

zsák- és csomagoló szövetből.

Die Act. Ges. der ersten ungarischen

Jutespinnerei und Weberei in Lajta-Ujfalva

Niederlage BUDAPEST V., Béla-utca 2.

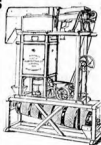
empfiehlt ihre Erzeugnisse aller Gattungen

Säcke und Emballagen.

J. WÖRNER & C^o. BUDAPEST.

Malomépítéset, gépgyár és vasöntöde.

Tejles malomberendezések
Malomgépek, csak bevált rendszerek szerint
Turbinák és vízi kerekék
Mechanikai ráktár-berendezések
Hengerszékék
Arpatisztító-berendezések
Buzakoptató gépek, Wörner szabadalma
Daratsztító gépek, Wörner szab. - Haggemacher szab.
A Seck II. szab. „Reform” derceze- és daratsztító
gyártása és eladása
Zsákfelvonók biztonsági készülékek, Wörner szab.
Kötéltransmissziók
Nyers építési és gépöntvény stb. stb.



•PROGRESS•
legújabb daratsztító
gép, Wörner szabad.

Mühlenbau-Anstalt, Maschinenfabrik und Eisenmesserei.

Complete Mühlen-Anlagen
Müllerei-Maschinen, nur bewährter Systeme
Turbinen und Wasserräder
Mechanische Magazins-Anlagen
Walzenstühle
Gerste-Putzerei-Anlagen
Fruchtputzmaschinen, Patent Wörner
Griesputzmaschinen, Patent Wörner und Haggemacher
Fabrication und Verkauf II. Seck's „Reform” Dunst-
und Griesputzmaschinen
Sackaufzüge mit Sicherheits-Fangvorrichtung Pat. Wörner
Seiltransmissionen
Reiner Bau- und Maschinenguss etc. etc.

GANZ & COMP.

Vasöntöde és gépgyár részv.-társaság
Budapesten és Leobersdorffban Bécs mellett

ajánlja

hengerekeiket, hámzó- és egyéb malom-
gépeit;

turbinákat;

villamos világitást és erőátvitelt;

vasuti-kocsikat és vasuti-felszereléseket;

mindennemű kemény öntvénygyártmányait;
gép- és öntött-munkáit.

Eisenmesserei u. Maschinen-Fabrik Act.-Ges.

Budapest u. Leobersdorf bei Wien

empfehlen ihre

Walzenstühle, Schäl- und sonstigen Müllerei-
Maschinen;

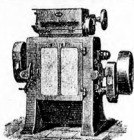
Turbinen;

Elektrische Beleuchtung und Kraftüber-
tragung;

Eisenbahn-Waggons und Eisenbahn-Ausrüs-
tungen;

Hartgussfabrikate aller Art;

Maschinen- und Guss-Arbeiten.



G. DAVERIO

ZÜRICH (SCHWEIZ).



MALOMÉPÍTÉSI TELEP

kettős-, hármás- és négyes hengerekek
gabonatisztításra szolgáló gépek
szitagépek, dara- és derceze-tisztító gépek
stb. stb.

Diszokmány a nemzetközi malomparkiállításokon:
Párisban 1885, Augsburgban 1886, Milanóban 1887.

Legnagyobb kitüntetések a nemzetközi kiállításokon:
Párisban 1878, Sidneyben 1879, Melbourne 1881,
Zürichben 1883, Odesában 1884, Párisban 1886,
Barcelonaiban 1888, Párisban 1889.

BIZONYÍTVÁNY:

Budapest, 1889. december 18.

Daverio G. úrnak, Zürich.

..... Folyó hó 13-án kelt h. sorai folytán örömmel
szolgálati kijelentésem, hogy az Ön által szállított hengerekek
működésével minden tekintetben a legkiválóbbakhoz meg va-
gók elégedve.
Haggemacher Henrik

MÜHLENBAU-ANSTALT

Zwei-, Drei- und Vierwalzenstühlen
Maschinen für Getreideputzereien
Siehtmaschinen, Gries- u. Dunstputzmaschinen
etc. etc.

Ehrendiplom auf den internat. Müllerei-Ausstellungen in:
Paris 1855, Augsburg 1886, Mailand 1887.

Höchste Auszeichnungen auf der internat. Ausstellungen in:
Paris 1878, Sidney 1879, Melbourne 1881, Zürich
1883, Odessa 1884, Paris 1886, Barcelona 1888,
Paris 1889.

A T T E S T:

Budapest, 18. December 1889.

Heinr. G. Daverio, Zürich.

..... Zufolge Ihrer werthen Zueschrift vom 13. ert. macht
es mir Vergnügen Ihnen mittheilen zu können, dass ich mit
den Leistungen Ihres Walzenstuhles in jeder Beziehung auf
das Beste zufrieden bin.
Gez. Heinr. Haggemacher.

Szerkesztő: Bosányi Endre.

Böcsa Ottó könyvnyomdája, Budapest.